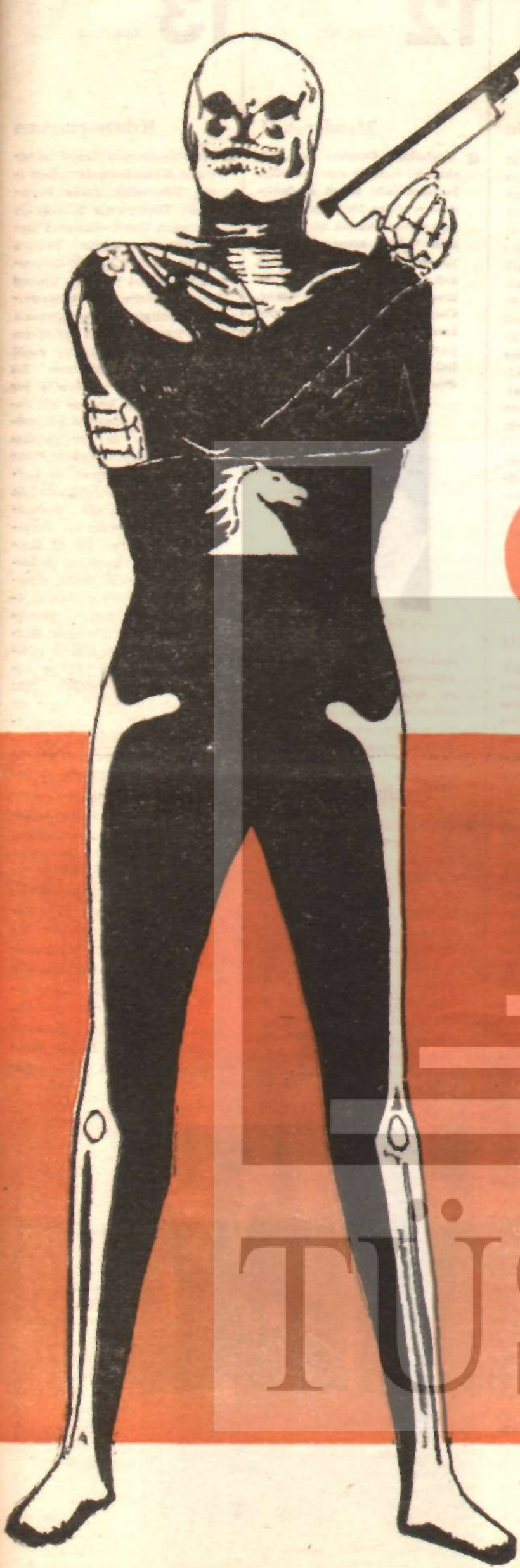

ANIT

Haftalık Dergi • 18 Temmuz 1967 • Sayı: 29 • 125 Kuruş

**siyasi
gangsterlik**

**HAZINE
YAGMA
EDİLİYOR**

HAFTANIN NOTLARI

10 temmuz

Tertip iflas etti

■ Keçiören'de Vali'ye hakaret ettiği, komünizm propagandası yaptığı iddiasıyla T.C.K. nun 142. maddesine göre Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevk edilen ve aynı zamanda bakanlık emrine alınan Ortaokul Öğretmeni İlhan Alkan'ın İsparta Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşması beraatla sonuçlandı. Mahkeme kararında Alkan'a isnad edilen T.C.K.'nın 142. maddesine muhalif propaganda yapmak suçlarının varid olmadığı, sanığın Vali'ye hakarete bulunmadığı, derslerinde ise öğrencilerine Türkiye'nin millî çıkarlarına uygun konuşmalar yaptığı belirtiliyor. Böylece, vatanperver öğretmenlere karşı çıkardıkları hazırladığı bir tertip daha mahkeme kararıyla iflas etmiş olmaktadır. İlhan Alkan hakkındaki beraat kararı, Yargıtay'a herhangi bir itiraz yapılmadığı için, kesinleşmiş bulunmaktadır. Hiçbir suçu olmadığı anlaşılan Alkan'ın görevine iadesi gerekir.

11 temmuz

Çetin Altan için

■ İstanbul'dan sonra Adana'da arkadaşımız Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırma teşebbüsünü protesto etmek üzere büyük bir miting yapıldı. TİP Adana Teşkilatı'nın düzenlediği mitingde halk yüzlerce dövizle ve Çetin Altan lehinde sürekli tezahüratla iktidarın teşebbüsünü protesto etti. TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın da bir konuşma yaparak "Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasına karşı gösterilen tepkiler, bu işe Meclis'teki parmak çoğunluğunun kâfi gelmediğini onlara gösterecektir. Çetin Altan'ı mahkûm etmek isteyenler aslında kendileri kamuoyunda mahkûm olmuşlardır" dedi. Miting sonunda TBMM Başkanlığı'na, dokunulmazlık kaldırma teşebbüsünü protesto eden bir telgraf çekildi.

Profesörlere çatı

■ İlim adamlarının sesi yükseldiçe Menderes'vari krizlere kapılarak ileri geri konuşan Demirel, bu defa da Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırma teşebbüsünü protesto eden 46 profesöre ağır bir dille çatı. Vatandaşın dolmuşta bile komünizm propagandası yapanları susturması gerektiğini, Türkiye'de yeraltı faaliyetinin varlığından söz edilebileceğini ileri süren Demirel profesörler hakkında da "bunlar azınlıkta kalan kimselerdir. 40 tane adam çıkmış, bildiri yayınlamış. Her yerde böyle şaşırtılmışlar bulunabiliyor" dedi. Öyle görünmektedir ki, şaşırtılmış olan profesörler değil, Demirel'in bizzat kendisidir ve herhalde bu şaşkınlık kendisine çok pahalıya mal olmaktadır.

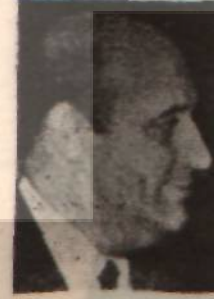
İşçiye yeni oyun

■ Yeni İş Kanunu Tasarısı'nın Cumhuriyet Senatosu'ndaki görüşülmesi sırasında asgari ücretlerin mahalli komisyonlar tarafından değil de, doğrudan doğruya bakanlar kurulu tarafından tesbit edilmesini öngören bir teklif kabul edildi. Böylece işçinin asgari geçim ücretinin, işçilerin de temsil edildiği mahalli komisyonlarca değil, doğrudan doğruya işverenlerin hizmetinde olduğunu gösteren siyasi bir heyet tarafından tesbit edilmesi sağlanmış oldu. Nitekim CHP'li Fikret Gündoğan bu teklifi yererek "Üçüncü sayısız mücadele verilmiş büyük bir hak sıfıra indirilmiştir" dedi. "İşçi-Patron elele" sloganıyla kitleleri aldatan AP, busuretle oyunu aldığı işçiye yeni bir ihanette bulunmuş olmaktadır.

12 temmuz

Menderes II

■ Başbakan Demirel tam bir skandal halinde cereyan eden İstanbul'daki basın toplantısından sonra Menderes'i dahi gölgede bırakacak bir temel atma - tesis açma kampanyasına girişti. Bir iktidarın asli işlerinden olan bazı önemsiz yatırımlar bir yana, Coca-Cola ve Pe-Re-Ja gibi kamu sektörü ile ilgili olmayan tesislerin dahi bir başbakan tarafından ziyaret edilmesi, kırat işlenmiş şeref

DEMİREL

defterlerinde özel sektöre övgüler düzmesi karşısında Yeni İstanbul Gazetesi dahi "Demirel reklam peşinde" diye manşet çekmekten kendini alamamış bulunmaktadır.

Porselen yolsuzluğu

■ İthalat yolsuzluğunun en tipik örneklerinden birini teşkil eden porselen yolsuzluğu meselesi Demirel muhaliflerinden AP Zonguldak Milletvekili Ekmel Çetinel tarafından AP Grubu'na getirildi ve bu konuda hükümet hakkında genel görüşme açılması kararlaştırıldı. Bilindiği gibi, Antalya'da bir turistik tesiste kullanılacağı gerekçesiyle 2 Milyon 400 Bin porselen tabak getirilmiş ve yerli porselen sanayine darbe vurulmuştu.

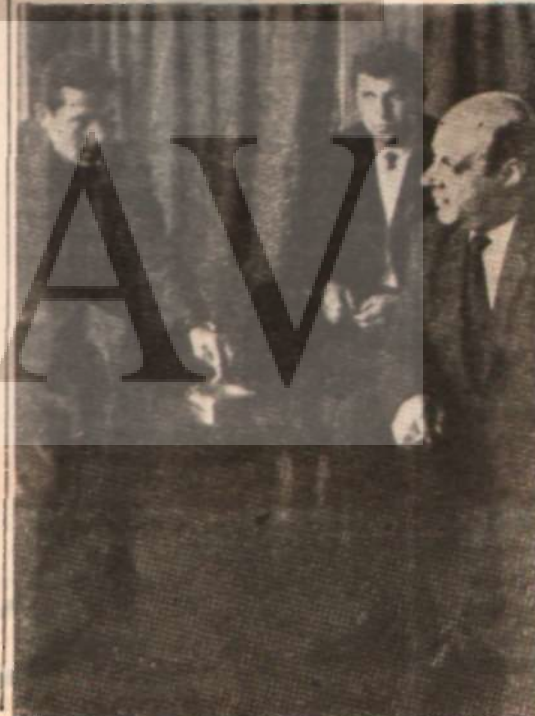
13 temmuz

Kıbrıs çıkmazı

■ Yunanistan'daki faşist yönetimin Makarios'u devirmek için tasarladığı darbe karşısında Türkiye'nin takınacağı tutumun tesbiti Dışişleri Bakanlığı'nda günün başlıca konusu haline gelmiş bulunmaktadır. Darbeyi yapacak Grivas kuvvetlerinin Türk bölgelerine sızmasına karşı koyacak bir Türk mücahit gücünün bulunmayışı Ankara'yı ciddi şekilde endişelendiriyor. Bu duruma göre, Kıbrıs'ta bir darbe halinde Türkiye için yapılacak iş, Amerika'nın müdahale için yeşil ışık yakmasını beklemektir. Fakat, Atina darbesini hazırlayan ve Lefkoşe darbesi hazırlığında da parmağı bulunduğu muhakkak olan Amerika'nın Türkiye'ye "Buyurun siz de Kıbrıs'a çıkın" demesini beklemek saflık olur. Hattâ, Amerika, Türkiye'yi oyalamak için Acheson planını tazeleme gayretleri içindedir. Kaldı ki, Amerika'nın planı açıktır. Ortadoğu'da Kıbrıs yüzünden patlak verecek yeni bir buhran, İsrail'in işgal ettiği topraklara yerleşmesi için gerekli zamanı sağlayacaktır. Bu ise, emperyalizmin Ortadoğu'ya kesin olarak demir atması demek olacaktır. Makarios'un Amerikan tarafı bir darbe ile devrilmesi, Ortadoğu kuvvet dengesine tesir edecektir. Böyle bir durumda Amerika'nın Türkiye'ye vereceği sus payı Demirel iktidarına büyük bir Amerikan yardımı olabileceği gibi, Kıbrıs'ta bir bölgenin Türkiye'ye teslimi de olabilir. Bağımsız bir dış politika gütmesine imkân olmayan Demirel bu iki şaktan birini seçmek zorunda bırakılacaktır.

Tural'ın büstleri yaptırılıyor

Orgeneral Cemal Tural, yakında Türkiye'de kendi büstlerini yaptırtıp düktürten ilk Genelkurmay Başkanı olacaktır. Ankara'da açılan Kara Kuvvetleri Kuruluş Günü Sergisi'ndeki Ordonat Pavyonu'nda sergilenen Tural'ın büstünden şimdi yüzlerce, binlerce yaptırılmaktadır. Bilindiği gibi, Atatürk'ün 1938'de hayata gözlerini yummasından kısa süre sonra Atatürk'ün büstlerinin yanında İnönü'nünkiler yer almış, ancak 1950'den sonra hepsi kaldırılmıştı. Bir süre sonra Atatürk'ün büstlerinin yanında Tural'ın büstleri yer alacaktır. Geçenlerde Tural'ın büstünü inceleyen bir komutan, yüzündeki çizgileri çok yumuşak bulmuş ve "Aslında burun daha karakteristik ve sert çizgili..." diyerek kalıbın yeniden aslına göre hazırlanmasını emretmiştir. Yeniden yapılacak numune Tural'a beğendirildikten sonra yüzlerce, binlercesi yaptırılıp bütün askeri birliklere dağıtılacaktır. Tural'ın büstünün yapılması için emir verenlerin, ileride büyük boy heykellerinin yapılması için de harekete geçmeyi tasarladıkları Ankara'da ısrarla söylenmektedir.

Kıbrıs'taki mücahitlerin Türkiye'ye çekilmesi sırasında Rauf Denktaş'ın yaptığı uyarıların doğruluğu bugün Lefkoşe'de bir darbe tehlikesinin belirmesiyle adanmakla ortada çıkmıştır. Kıbrıs'ta gücünü yitiren Türkiye, emrivâkilerle karşı karşıyadır.

ANT'nin sorgusu

■ ANT'nin 13 Haziran 1967 tarihli nüshasında yayımlanan «Ekmek Yediği Sofraya Bıçak atanlara başlıklı yazısından dolayı arkadaşımız Yaşar Kemal ile Sorumlu Müdürümüz Yaşar Uçar Cumhuriyet Savcılığı'na çağırılarak sorguya çekilmişlerdir. Arkadaşlarımız, bu yazıdan dolayı 312. maddeye göre «Cemiyetin muhtelif sınıflarını umumun emniyeti için tehlikeli bir tarzda kin ve adavete tahrik etmekle suçlandırılmaktadırlar.

İşçiler dönüyor

■ Otomobil ithalat permileri satışının yasaklanması üzerine Avrupa'daki Türk işçileri peyderpey Türkiye'ye dönmeye başladı. Türk işçileri, Avrupa'da esasen büyük bir para kazanmadıklarını, bütün fümillerini permi satışına bağladıklarını belirterek artık Türkiye'ye dönmekten başka çareleri kalmadığını söylemektedirler. Kaldı ki, Almanya'nın bugünlükte büyük bir ekonomik buhranla karşı karşıya bulunması yüzünden, yakında Avrupa'daki Türk işçilerinin zorunlu olarak Türkiye'ye dönmeleri beklenmektedir. (Almanya'daki buhran ile ilgili yorumumuz 12-13. sayfalarımızdadır.)

Zenci isyanı

■ Amerika'da zenci isyanı süratle gelişmektedir. (Bak: ANT, Sayı 28, Sayfa 13). Newark şehrinde bir zenci şoförün tutuklanmasıyla gelişen olaylar kısa zamanda zenci ayaklanması şekline büründü. Şişe ve taş yağmuruna tutulan polis ateş açtı. Çarpışmalarda 12 kişi öldü ve bir çok kimse de ağır yaralandı. Bir polis memuru, olayları «Vietnam'dan daha da feci» şeklinde nitelendi. Eyalet Valiliği'nin isteği üzerine ulusal muhafız birlikleri, düzeni sağlamak üzere Newark'a girdi. Kan dökülmesi yüzünden zenci isyanının gün geçtikçe gelişmesi bekleniyor.

Petrol gerçeği

■ Petrol konusunda araştırma yapmakla görevlendirilen Millet Meclisi Komisyonu çalışmalarını tamamladı ve bugünkü statüsünün millî menfaatlerimizle bağdaşmayacağı kanaatine vararak Petrol Kanunu'nun değiştirilmesini istedi. Komisyon Başkanı, devlete ve iktisadi devlet teşebbüslerine, kanunla tesbit edilecek belli petrol faaliyetlerinde öncelik tanınması gerektiğini, petrol boru hattı hisse senetlerinin özel şahıslara satılmasına karşı olduklarını açıkladı.

TİP toplantısı

■ Türkiye İşçi Partisi Genel Yürütme Kurulu yurt ve dünya olayları karşısında tutum tesbit etmek ve parti içi sorunları görüşmek üzere Ankara'da toplandı. Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, açış konuşmasında, Amerika'nın her zaman için Türkiye'yi bir olup bitti şeklinde savaşa sürükleyebileceğini belirterek «anayasamız, yabancı bir devletin yurdumuzda nüfus sahibi olmasına müsade kapalıdır. Amerikalıları yurttan çıkarmak için TİP'in gösterdiği çabaları Amerikalıların yerine Rusları çıkarmak şeklinde değerlendirmek bir safsatadır» dedi. Aybar, ayrıca, İsrail'in Arapları intikam hirsine sürüklediğini belirterek İsrail - Arap savaşının bundan böyle daha şiddetle devam edeceğini söyledi.

Barış şenliği

■ Türkiye Millî Talebe Federasyonu, onbir yıldan beri düzenlenen uluslararası tiyatrolar festivaline yeni bir şekil vererek bu yıl İstanbul'da "1967 Evrensel Barış Şenliği" düzenledi. 9 - 19 Ağustos tarihleri arasında yapılacak olan şenliğe çeşitli tiyatro ve folklor ekipleri katılacaktır.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

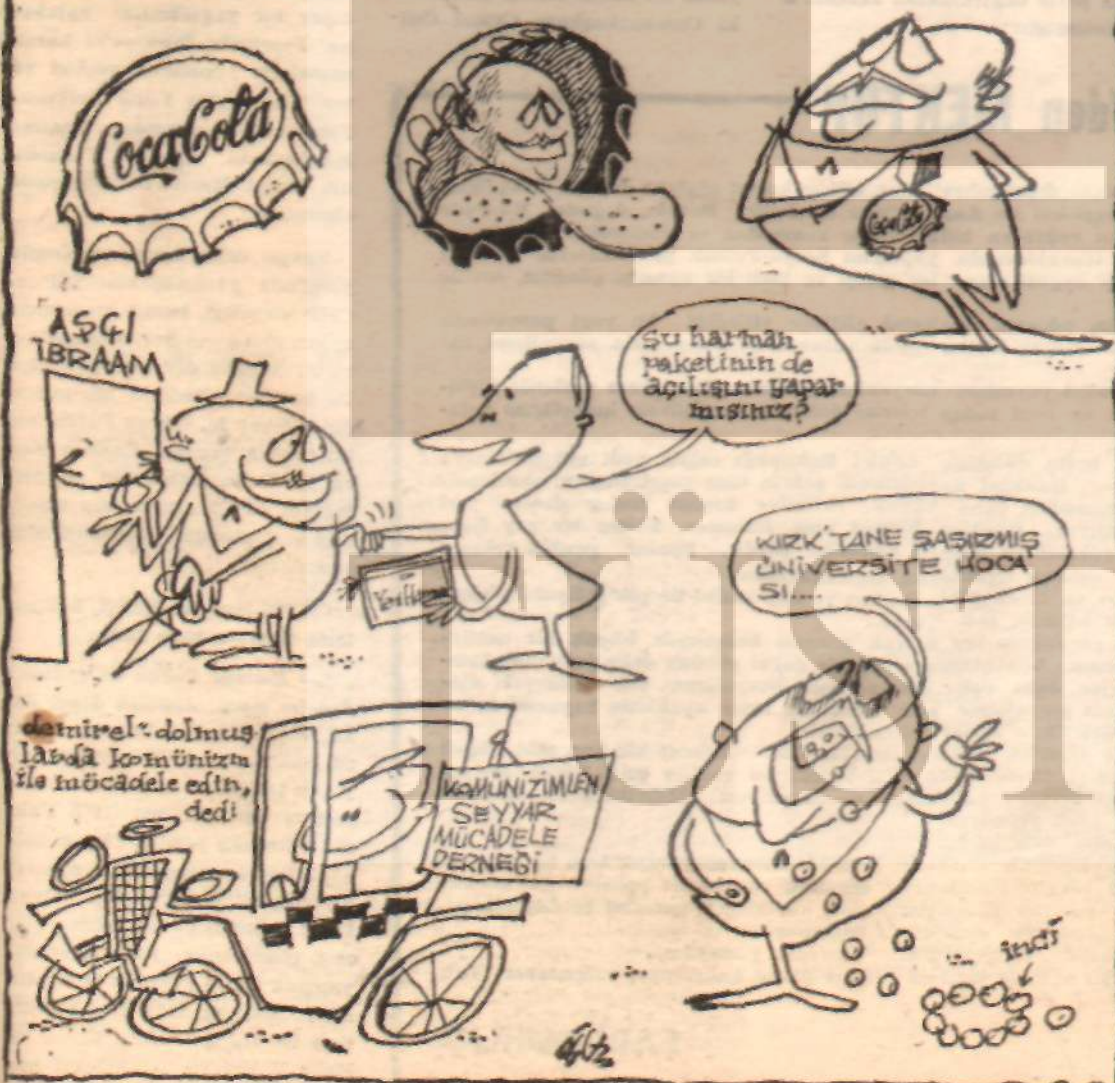
GÜN OLA HARMAN OLA!

BU hafta ANT'nin iç sayfalarında, iktidarın nasıl bir terör ve yağma devri açtığı olaylarla ortaya konulmaktadır. Eski milletvekillerinin 59 Milyon Liralık borçları bir kalemde affedilirken, Demirel'e memleketi kararnameleyle yönetmek ve millî servetleri özel sektöre dilediği gibi peşkeş çekmek yetkisini veren bir kanun parlamentodan geçirilmekte, tasarruf bonusu spekülasyonu yaparak fakir vatandaşın zoraki tasarruflarına yok bahasına el koyan tefecilerin vurgunları meşrulaştırılmakta, para darlığına karşı enflasyonist tedbirler uygulanarak zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapacak bir ortam yaratılmaktadır. Vurgun, yağma, soygun ve terör... Heride AP'nin iktidar döneminden söz edilirken, herhalde bu dört kelime kullanılmadan tam bir tanımlama yapmak mümkün olmayacaktır. Çünkü, vurgun, yağma ve soygun ile terör teşebbüsleri at başı gitmektedir.

ÇETİN Altan'ın bugün yarı Meclis Genel Kurulu'na getirilecek dokunulmazlık dosyalarının nasıl engizisyon mahkemesi usulüne hazırlandığı henüz unutulmamıştır. Bunun ardından dünyaca tanınmış Türk yazarı Aziz Nesin, bir yabancı ülkeye yaptığı seyahatin hesabını vermek üzere nezarete alınmış ve kendisinin açık mektubunda açıkladığına göre polis zindanında utanç verici muamelelere tâbi tutulmuştur. Türkiye'de 30 milyon insanı sömürerek "bir sınıfın öteki sınıflar üzerinde tahakkümünü" fiilen yürüten bir avuç toprak ağası ve kapitalist 141 ve 142. maddeleri açıkça çiğnedikleri halde kollarına dahi dokunulmazken bu tahakkümün ortadan kalkmasını ve halkın kendi kendini yöneteceği anıfız bir toplum kurulmasını isteyen yazarlar engizisyoncuların pençesinde sürükleniyorsa, anayasa ve hukuktan söz etmek mümkün değildir. Hele Moskova'lara, Pekin'lere koşarak Rus Ruble'si, Çin Yen'i kazanabilmek için komünist yöneticilere her türlü dalkavukluğu yapan ticaret erbabına millî servetler peşkeş çekilirken, hangi ülkeye gitse aynı itibarı görececek olan bir Türk yazarına sırf Sovyetler Birliği'ne gittiği için en aşağılık muamelelerin yapılması her şeyden önce insanlık adına utanç vericidir.

TERRAR ediyorum: Eğer bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde tahakkümünü kurmak suç ise, işte suçlular: Ahuterini sömüren, milyonlarca insanı köle gibi çalıştırıp açlık ve sefaletin pençesinde inleyenler... Polislerin, savcılarının ne güne duruyor? Eğer yurt dışı ile temas etmek suç ise, işte suçlular: Pekin'i komşu kapısı yapan İzmir'li tüccarlar, Sovyet Konsoloshanesindeki kökтейillerde üçüncü sınıf memurlara dahi gerdan kıran o sözümlü milliyetçi sermaye erbabı... Nerede Sükan'ın polisleri, nerede Dinger'in savcıları? Ama hayır... Bu bir vurgun, yağma, soygun ve terör düzenidir. Düzenbazlık düzenidir! Bu tefessüh etmiş bir düzendir. Bu düzende, her şey Amerikan emperyalizmi ve onun Türkiye'deki işbirlikçileri içindir. Ve onlar için, iktidar beratını Johnson'ın koltuğu altında çekilmiş fotoğraflardan alanlar en büyük teminattır. Böyle bir düzende kanunlar, kararnamele, tedbirler hep tek tarafı uygulanacak, fakir halk kitleleri bir vurgun ve terör ortamında bir avuç mutlu azınlık tarafından daha fazla sömürülecektir. Gün uğursuzundur... Ama, elbet bir gün bu ezilen, bu hor görülen, bu sömürülen halk kendi iradesiyle bu devr-i Süleyman'a bir son verecektir. Gün ola, harman ola!..

BİR HAFTALIK ÖFKE

SUNAY
Acaba veto edecek mi?

COŞKUN KIRCA
AP'nin kalkışı

SIYASİ GANGSTERLİK: Hazine yağma ediliyor!

İLERİDE Türk siyasi tarihini yazacak olanlar, muhakkak ki geçtiğimiz haftaya müstesna bir ibret sayfası ayıracaklardır. Çünkü geçtiğimiz hafta iktidardaki bir grup çıkarıcı tarafından uygulanan "siyasi gangsterlik" had safhasına çıkmış, Killing romanlarına taş çıkartacak bir sürat ve maharetle Türkiye Cumhuriyeti hazinesinin yağma edilmesi gerçekleştirilmiştir.

Gazetelere parça parça yansın ve sekreterler tarafından da önemleriyle orantılı olarak değerlendirilmediği için vatandaşın gözünden kaçan bazı olaylar bir araya getirilince, Türkiye'nin nasıl büyük bir soygun ve yağmacılıkla karşı karşıya bulunduğu ortaya çıkacaktır.

■ **Fakir milletin 59 milyonu yağma edildi**

Yağma, geçen hafta 1953-1960 yılları arasında parlamentoda bulunan 1200 milletvekilinin 59 Milyon Liralık borçlarının affedilmesiyle başlamıştır. Bilindiği gibi, 1958 seçimlerinin bir yıl önceye alınması ve 1960'ta da dört yıllık yasama dönemi tamamlanmadan iptilal olması dolayısıyla, milletvekilleri peşin aldıkları aylıklardan dolayı hazineye 29 Milyon Lira borçlu kalmışlar ve borç bugüne kadar ödenmediği için de faizleriyle birlikte bu miktar 59 Milyon Lira'ya yükselmiştir. Fakir köylünün, küçük esnafın, dar gelirli hazineye ya da bankalara olan borçları gözlerinin yaşına bakılmaksızın, aç ve sefil kalmaları bahasına devlet zoruyla tahsil edilirken, devletin yönetimini elinde bulunduranlar kendi borçlarını bir önergeye parmak kal-

dırmak suretiyle ortadan kaldırmışlardır. O devrelerde milletvekilliği yapanlardan sadece CHP Lideri İnönü ile eski CHP milletvekilleri İhsan Ada'nın hazineye olan borçlarını iade ettikleri, diğer bütün milletvekillerinin, CHP'lisiyle, DP'lisiyle ve MP'lisiyle, hazineye borçlu bulundukları bilinmektedir. Şimdi bu zevat, devlete hiçbir hizmette bulunmadıkları halde, fakir milletin nafakasından kesilen

59 Milyon Lira'yı hiçbir vicdanî rahatsızlık duymadan zimmetlerine geçirebilmektedirler.

Bu öylesine dehşet verici bir yağmacılıktır ki, Aslan Bora (CHP), Feyyaz Köksal, Muzaffer Döğemeci ve Şükrü Akkan (AP)'nin önergeleri Millet Meclisi'nden geçtiği gün Senatör Suphi Batur Millet Meclisi ile Senato salonlarını ayıran koridor-da şöyle bağırırmaktan kendini alamamıştır:

"— Demek bir kalemde DP'li ahababalarının hazineye olan 59 Milyon Liralık borcunu affettikler ha... Eğer bu yağma hasanını böreği ise, tekliif senatoya geldiğinde, Şeker Bank'tan aldığımız on beşer bin liranın da affını isteyeceğim."

Şimdi bütün gözler Çankaya'ya çevrilmiş bulunmaktadır. Zira, Millet Meclisi evvelce de bu yolda bir karar almış, ancak eski Cumhurbaşkanı Cemal Gür-

nel bu yağmaya göz yummayarak veto'sunu kullanmıştı. Acaba Sunay da bu yağmacılığa "hayır!" diyebilecek midir?

■ **Demirel millet parasını özel sektöre peşkeş çekecek**

İktidardaki çıkarıcı grupun, neticelerini ileride verecek olan diğer bir yağmacılık hareketi ise, Demirel'e Türkiye'yi karar-namelerle yönetmek yetkisi veren "İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının Uygulanması Esasları Hakkındaki Kanun Tasarısı"nın Millet Meclisi'nden geçmesi olmuştur.

Tasarı daha Anayasa Komisyonu'nda görüşülürken TIP ve CHP sözcüleri, bunun anayasaya aykırı olduğunu ileri sürerek yeni bir yağma devri açacak olan bu tasarının reddini istemişlerdir. Ne var ki, Güven Partisi'nin iki harika çocuğu, Coşkun Kırca ile Emin Paksüt'ün de desteğiyle AP'liler tasarının tümünün komisyondan geçmesini sağlamışlardır.

CHP'li Nermiş Neftçi, kelimelerin üzerine basa basa:

"— Kanunî Sultan Süleyman'dan bu yana, Atatürk devri dahil, hiç kimseye böyle bir Mührü Süleyman verilmemiştir" diyerek tasarının anayasaya aykırılığını ileri sürünce GP'li Paksüt oturduğu yerden "Esas sizin söyledığınız anayasaya aykırı" diyerek fetva vermiştir. Oyun biraz sonra iyice su üstüne çıkmış, maddelerin redaksiyonunu yapmak üzere kurulan üç kişilik alt komisyona AP'li Nabit Mentese ile GP'li Coşkun Kırca ve Emin Paksüt'ün seçildikleri görülmüştür.

HAKKÂRİ'den MEKTUP

Ş U veya bu «Sosyalizm Anayasa dışındadır» diye, bilime karşı söylene dursun, Sosyalizm bütün gücü ve kurtarıcı gerçekleri ile Anadolu'nun içindedir. Batıda, doğuda, Kuzeyde ve güneyde, Anadolu'nun bütün coğrafya bölgelerinde konuşulan ve düşünülen budur.

Bir aydır Van ve Hakkâri topraklarında yaptığım Sosyo-Politik İncelemelerde tarihsel materyalin verilerine tipatip uygun olan bir gördü ve hızlı bir uyanışı gördüm, sevinç duydum.

Aşiret ağalarının, seyyitlerin, şıhların güçlerini gittikçe yitirdiği bu yurt parçasında atom çekirdekleri gibi cesur ve atılgan kişiler eşsiz vatansever duygularla sosyalizmi savunmaktadırlar.

Kasabalarda, köylerde sosyalist yayımları izleyenleri gördüm. Gerçi bazı yerlerde birbirine açılmaçıları vardı, onlar da beni bulup içlerini döküyor, sosyalizme inançlarını anlatıyorlardı.

Hakkâri'den Van'a, geçen hafta döndüm. Adalet Bakanlığı orada yedi milyon liraya bir hapisane binası inşa ediyor. Hakkâri hapisanesi, şehrin tüm yapılarından, okullarından, hattâ Vilâyet ve Lise binasından daha büyük, Selimiye kışları kadar desem yeri var... Bir fane de Van'da yapıyor... Kimlere kusmet olur, bilmez. Yalnız bir şey iyice bilmiyorum ki, artık Türkiye'de yürekli ve bilinçli hakimler vardır, bunlar günlük çıkarıcı politikacıları umursamamakta, onların nykularını kaçırmaktadır.

Hakkâri, dağ gibi insanları ve insan gibi dağları ve Zâp vadisi ile çok ihtisamlı, işlenmemiş zenginliklere sahip, çok münafık, çok güzel...

Sevgili Türkiye'mizde yeni gördüğüm her toprak parçası karşısında büyük bir mutluluk, sevinç ve güven duyuyorum. Anavatanımın müthiş doğal gücünü daha yakından tanıyarak, halkımızın mutlu geleceğine daha çok inanıyorum. Sosyalizm, tek çıkaryol olarak, hayraklaşıyor. Anayasamızın sosyalizme açık olduğunu artık ayakta boyaacı arkadaşlarımız da Anayasa profesörlerimiz kadar bilmektedir.

Hakkâri yollarında Zâp ve Güzelin vadileri memeleri sütle dolmuş bir ana gibi, göğsü bağı sırlayarak aç çocuklarını emmesini bekliyor... Yalnız bu vâdiler mi? Bütün anavatan... bizleri başıra bağrı hep beraber çalışmaya davet ediyor. Milletimin ise bireysel çaba ile bu davete eli ermiyor, gücü yetmiyor.

Hâlâ, Sosyalizm anayasa dışı, öyle mi?...

Yüz elli milyon insanı, sosyalist bir sistemle, insanlık onuruna yarasız tam bir yaşantı ortamına yükseltecek olan bu sevgili memlekette bilimsiz, oportunist politika gelenekleri yüzünden halkımız yoksul ve perişan doluyor... ama, kurtuluşun çaresini de düşünmeye, hem de bilinçli olarak düşünmeye ve uyanmaya başlamıştır.

Günaydın yurttaşlarım, günaydın Hakkâri'iler... Van'lılar günaydın...

Ve başarınız kutlu olsun, bu uğurda tarifsiz cefalar çeken kahraman, vatansever Türk sosyalistleri...

ŞADİ ALKILIÇ

BİLGEHAN
Yağma devri

Bu ekibin hazırladığı metin Yıldırım hüviyla genel kurula sevk edilmiş ve Millet Meclisi Genel Kurulu'nda da TİP ve CHP'nin muhalefetine rağmen kabul edilmiştir.

Tasarı Senato'dan ve Cumhurbaşkanlığı'nın da onayından geçerek yürürlüğe girdikten sonra Demirel bir nevi yasama yetkisi kullanarak ülkeyi kararnamelerle yönetebilecek ve halkın parasını, millî servetleri bir avuç mutlu azınlığa peşkeş çekebilecektir.

Bu arada, iktidardaki çıkarcı grup, bir başka vurgunu da kanunlaştırmıştır. Bilindiği gibi, MBK devrinde çıkartılan tasarruf bonoları bugüne kadar bazı spekülâtörler tarafından dar gelirli vatandaşların elinden yüzde 15 fiyatına satın alınarak biriktirilmiştir.

İktidar, sözümona bu spekülasyonu önlemek üzere Meclis'e bir kanun tasarısı sevk etmiş ve tasarı geçen hafta Millet Meclisi'nden bu kirlî ticareti meşrulaştıracak şekilde geçmiştir. Kabul edilen tasarıya göre, bono spekülâtörleri bonoların üzerlerinde yazılı meblağın yüzde 20-40'ını devlete vergi vermek suretiyle yeni bonolarla değiştirecekler ve kârdan pek az ziyan etmek suretiyle dar gelirli vatandaşlardan sömürdükleri büyük kazançların üzerine oturacaklardır. Spekülâtörlerden hiç

değilse bono değerinin yüzde 70'i oranında vergi alınması yolunda yapılan teklif dahi kabul edilmemiş ve bir yağma daha gerçekleştirilmiştir.

Kıratlar, bir yandan hazineyi bir avuç mutlu azınlığa yağma ettirirken, bir yandan da piyasadaki para darlığını gidermek için, yine bütün yükü dar gelirlilerin sırtına binecek yeni yollar aramaktadırlar. İktidar piyasadaki para darlığının asıl sebebini, parlamento kulilerinin de şöyle izah etmeğe çalışmaktadır:

Ortadoğu savaşları sırasında Türkiye'nin Arapları tutması yüzünden musevi tüccarlar paralarını piyasadan çekerek darlığa sebep olmuşlardır...

Bunda bir gerçek payı olmakla beraber, bilinen gerçek şudur ki, para darlığı Anadolu'da Ortadoğu savaşlarından çok önce hissedilmiş, ancak ağırlığını büyük merkezlere intikal ettiği zaman göstermiştir.

■ Zengin daha zengin Fakir ise daha fakir olacak

Şimdilik, Amerikalıların ısrarlı baskılarına rağmen, devallasyondan umacı görmüş gibi kaçan iktidar, bir hafta içinde piyasaya 200 Milyon Lira zerketmek suretiyle durumu kurtarabileceğini sanmaktadır. İktidarın iktisatçısı Aydın Yalçın ise bu paranın az olduğunu belirtmek şöyle demektedir:

"Mahallî piyasaya çıkmasına kadar geçecek kritik devre için alınmış olduğu bildirilen 150 Milyonluk reeskont limiti yetersizdir. Bunun yerine vadeli mevduat karşılıkları eski seviyesine indirilerek 150 Milyon Lira'nın libere edilmesi imkânı aranmalı, bu yetmiyorsa, akreditif karşılıklarından bir kısmı serbest bırakılmalıdır..."

Amerika iktidarı devaluasyon için baskı yaparken, Türk sermayedarları "enflasyon'a oynamaktadırlar. Enflasyonun ise,

Bunun bir de yarını vardır

ARTIK iyice anlaşılmaktadır ki, Amerika Türkiye'deki temsilcisine emir vermiştir:

— Türkiye'de soygunlara karşı çıkan namsulu insanları, dürüst yazarları, mücadeleci örgütleri eziniz...

Ve Amerika'nın adamları aynı emri cellâtlarına tekrarlamışlardır. Cellâtlar şimdi yakaladıkları vatanperverlere bodrumlarda:

— Beynini ezerim, ağzına sığarım, söyle bakalım, Rusya'dan TİP'e hangi mesajı getirdin? gibi ahmaklıklarla soygun çetelerinin planlarını uygulamaya çalışmaktadırlar. Böylece Amerika'nın tasallutuna karşı çıkanlar içeri tıkılacak, İşçi Partisi'nin kapatılması için gerekli hava yaratılacak ve Amerika'nın temsilcisi olanlar ellerini oğustura oğustura efendilerine:

— Emrinizi yerine getirdik, diyeceklerdir.

Yunanistan'da Amerikancı generallerle darbesiyle yapılan hareket, burada kompradorlara bağlı sivil cellâtlarla halledilecektir.

Hemen haber verelim ki, Türkiye'de bu plan yürümecektir. Bu korkunç vatan ihanetine bilinçli ya da bilinçsiz katılmış olanlar tek tek halka ve dünyaya iftân edilecektir.

İşkencehanelerde yazarlara «beynini ezerim, ağzına sığarım» diye Amerika ve Amerika'nın adamları adına cellâtlık yapanlar, daha önce aynı yerlerde aynı cellâtlığa özenenlerin başlarına neler geldiğini hatırlamak ve kendi başlarına da, böyle devam ettikleri takdirde, neler gelebileceğini azıcık düşünmelidirler.

Düşünmelidirler ki, en korkunç ihanet planları adına anayasayı resmen çiğnemişlerdir ve bu Türkiye'de asla cezasız kalmayacaktır.

Bir partiyi Amerika hesabına kapatmak, Türkiye'nin gözbebeği kıymetlerini zindanlara atmak ve Amerikan sultası ile yerli mafyalarının soygunlarını sürdürmek için gösterdikleri faaliyet, ihanetlerin en ağırları ile damgahdır. Böyle bir ihanette

zengini daha zengin, fakiri ise daha fakir yaptığı, defalarca denenmiş ekonomik gerçeklerden biridir.

Evet, kırat, bir yağma, soygun ve vurgun yolunda dörtmala

berlemekte ve Killing'e dahi taş çıkartacak bir «siyasi gangsterliği» pervasızca yürütmektedir.

Montaj sanayiinin şoförlerin sırtından yüzde 120 oranında kâr sağladığı yolunda Şoförler

yakayı kurtarmak imkânsızdır. Ve böyle bir ihanette başbakanlar, padişahlar, güçlü kuvvetli partiler dahi paçalarını cezasız kurtaramamışlardır.

— Rusya'dan TİP'e mesaj geliyor mu?

Bodrum katlarında bu soruyu sormaya özendin mi, biz bütün Türkiye önünde sormaya başlarız sonra:

— İktidar partisine Amerika'dan mesaj geliyor mu?

— Morrison firmasının eski müteahhidi-ne Amerikan Büyükelçisi gizli odalarda acaba ne söyledi?

— Şu İşçi Partisi'ni mutlaka kapatmalısınız. Bize karşı çıkan vatandaşları mutlaka tasfiye etmelisiniz, dedi mi, demedi mi?

— Parlamentoda ortaya çıkan Amerikan ajanlarına yazılmış raporu iktidar partisinden kim yazdı?

Bodrum katı cellâtları, bu konuları araştırmak yerine muhalefetle uğraşmaya kalkmaktadırlar.

Türkiye'nin tarihinde ise ihanetler ve satılmışlıklar muhalefetlerden değil iktidarlardan gelmiştir. Bugün bu iktidar da komprador kapitalistlerin temsilciliğini yapan bir iktidardır. Cellâtlar, komprador kapitalizminin ne olduğunu öğrenmezlerse yarın bunu öğrenememiş olmanın sıkıntısını çekeceklerdir.

Çünkü, «onlar porselen ticaretinden, telekomünikasyon ihalesinden milyonlar vururken sizler nerelerde idiniz?» diye sorulacak ve o tarihlerde sosyalist yazarların beynini ezmek ve ağızlarına sığmamak istedikleri ortaya çıkınca çok zor durumda kalacaklardır.

İki yıl sonra sosyalistler iktidar kanatlarında görünebilirler. Türkiye'de olaylar çok hızlı gelişmektedir.

Bunun bir de yarını vardır. Akıllar bağlara devşirilmelidir.

Biz bugünden uyarma görevimizi yaparak yarınki Türkiye'de suçlulara karşı önüne sürdüğümüz belgeleri şimdiden tesbit ediyoruz.

Bu kapı ya açık durmalı ya kapalı!

TOPLUM hayatında töreler, ha deyince, sükülüp atılmıyor.

Devlet zoruyla ortadan kaldırmaya çalışsanız da, kafalardan kolayberî köküü kazıyamıyorsunuz. Sözgelisi: yurdun hayli yerinde kızlarımız, kadınlarımız kolu, başı açık dolayabiliyorlar artık; ama açık kafalı insanlar ortaya çıkmaya, yeniliğe, bilime, halka, hakka açık hareketler doğmaya görsün, devletli kafalardaki çarşaf lar fora ediliyor, yalın ayaklardan yana olan yalın kafalar sarılıp sarmalanıp, kafes ardına kapatılmış diye karakus fetvaları yağıyor balıdan. Ve Sayın Sunay'la Sayın Demirel buyuruyorlar ki «Sosyalizme kapalıyız Anayasa.» Yani Anayasa ile Sosyalizm birbirine nâmahremmiş! Kaçgöç varmış aralarında!.. Biz kimsenin inancına, anasıyla, bacısıyla ilişkisine karışıcılardan değiliz, ama, insaf edilsin, Anayasa dendiye, Demirel'in anası değil a bu yasa! «Şuna kapalıdır, buna açıktır.» dedikçe, biz de, «Sen bilirsin, Hazreti Süleyman.» diye girişelim!

Hem bu Anayasa, Devlet Baba'nın sade Dendirelere değil, gayrı birazıcık da fakir-fıkara ya babalık etmesini sağlamak için çıkarıldı. Sosyalist, yani tümüyle halkdan yana bir anayasa değil, tabii, bu. Çıkaranların kavli de başkaydı zaten. Onlar, burjuvalar arasında bölünüş çöktükten ve halk uyanmağa başladıktan sonra, çoğunluğun yaşama haklarına kapalı bir yönetimin bundan böyle ayakta uzunboyu kalmasını gördükleri için, Cumhuriyet'in yapısında Sosyal Adalet diye, halkın yaşama haklarına açılan bir kapı açtılar. Yani halkın yaşama hakları ve emek hakkı üstüne kurulu bir düzen olan Sosyalizme açık bir kapı bıraktılar. Çünkü hesaplı, kitaplı burjuvalar olarak, devletin, hiç değilse görünüşte, bütün bir

milletin devleti olmasını o burcuva devletinin bekası, yani kalını bakımından gerekli görüyorlardı. Böylece burcuva sınıfıyla emekçi sınıflar arasında geçici bir denge kurulması hıslanıyor. Zaman geçtikçe ve halk bilinçlenip, baskısı arttıkça Sosyal Adalet denen, bu Sosyalizme açık kapı azar azar genişletilecek ve düzenin bir sarsıntıya uğramasına el verilmeksizin, bu denge, değişik ölçüler içinde, sürdürülecekti. Niyet buydu. Hesap doğruydum, yanlış, onu tartışmıyoruz burda. Kendinden gayrı sınıfların kendi aleyhine olan uyanışını kendi eliyle hızlandırmaması için, burcuva kendi sınıfının devlet içindeki egemenliğini bir sınıf diktası halinde göstermemeliydi. Bunun yolu da demokratik denen hakların yamsıra Sosyalizme açılan Sosyal Adalet kapısını açık tutmaktır.

Şimdi, hangi akla hizmetse, «Anayasa Sosyalizme kapalıdır.» denerek kapatılmak istenen, iste bu Sosyal Adalet kapısıdır. Ve oldumbittim devlet yönetiminin dışında kalmış olan halkın yüzüne bu kapı kapatıldıktan, Anayasanın cümle kapısı da kapanır. Ve bu kapının kapanmasına karayelik etsinler diye devletlileri yüreklendirmeye çalışan kapkaççılar ve kapıkulları, bilin ki, bu kapı halkın yüzüne kapatılmaya kalkıldıkta, böyle bir gümbürtüyle kapanır ki, kendiniz de korkudan ve arka kapıdan, kaçgöçü filân unutup, donpaça ve kapkapamaca kaçarsınız dışarı...

Sizin anlayacağınız; Anayasayı çarşaf lamaya kalkmayın, sakın! Sonra kendiniz de çarşafa dolanırsınız!..

Can YÜCEL

Federasyonu'nun yaptığı açıklama, porselen yolsuzluğu, işçilerin asgari ücretlerini tesbit yetkisinin bakanlar kuruluna verilmesi, bu yağma sofrasının çerezleridir.

Siyasi gangsterlik sadece ekonomik alanda kalmamakta, üniversiteye dahi kol atmakta, Hacettepe Üniversitesi'nin kuruluşu ile ilgili kanun tasarısı Amerika'nın adamı İhsan Doğramacı tarafından parlamento tarihinde görülmemiş bir cür'etle değiştirilerek meclislerden geçirilebilmektedir.

Ve bu gangsterlik, bodrum katlarında dünyaca tanınmış bir Türk yazarını Killing metodlarıyla sorguya çekecek kadar ileri götürülmektedir.

Sorgunun amacı, sözümona Türkiye İşçi Partisi'nin Sovyetler Birliği ile bağlantısını ortaya çıkartarak çıkarıcılarla savaşan bu tek emekçi örgütünü kapatmak, yağmayı korkusuzca devam ettirebilmektir.

Çetin Altan'ın bu hafta içinde görüşülmesi beklenen dokümanlı mazlık dosyası da, bunun için hazırlanmıştır.

Türkiye'de artık yağma ve terör devri açılmıştır, siyasi gangsterlik köge bucak kol gezmektedir!

SOSYALİST GENÇLİK DİRENİYOR

"Anayasa ve Sosyalizm" açık oturumunda (soldan sağa) Prof. Sadun Aren, Doç. Çetin Özek, Doğan Özgüden, İlhan Selçuk ve İbrahim Türk...

IKTİDARIN baskı hareketlerine paralel olarak son aylarda Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde Fikir Kulübü yöneticileri okuldan uzaklaştırılmış, Erzurum'da İktisat Fakültesi Fikir Kulübü Odası basılmış, Fikir Kulüpleri Federasyonu aleyhine "kapatma" istemiyle sekiz dava açılmış ve nihayet Siyasal Bilgiler Fakültesi Fikir Kulübü kapatılmış bulunmaktadır.

Ancak bu baskılar, sosyalist üniversite gençliğini mücadelesinde yıldırmamış ve geçen hafta Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencileri "S. B. F. Sosyalist Fikir Kulübü'nü kurarken İstanbul'da da FKF'nin İstanbul Sekreterliği açılmıştır.

FKF İstanbul Sekreterliği'nin Aksaray'daki lokalinin açılış töreninde kalabalık bir gençlik topluluğu hazır bulunmuş ve Prof. Sadun Aren, FKF üyesi olarak yaptığı konuşmada sosyalist gençliğin Türkiye'de sömürücülere karşı savaştığını belirterek başarıya ulaşmak için bu savaşı disiplinli yürütülmesi gerektiğini söylemiştir.

Daha sonra FKF İstanbul Sekreterliği'nin TÖS Lokali'nde düzenlediği açık oturumda "Ana-

Prof. Sadun Aren FKF İstanbul Sekreterliği'nin açılışında konuşuyor...

yasa ve Sosyalizm" konusu tartışılmıştır.

Doğan Özgüden'in yönettiği açık oturumda ilk olarak konuşan Doçent Dr. Çetin Özek, burjuva demokratik düzeninde anayasaların bütün izmlere açık olduğunu, sadece bu izmlerin cebren iktidara gelmesini yasakla-

dığını belirterek "Anayasamız bilimsel sosyalizme de açıktır. Kapalı olduğunu iddia edenlerin amacı, halkın bilinçlenmesini önlemektir. Halkın bilinçlenmesini önlemek vatana ihanettir" demiştir.

İbrahim Türk anayasanın ekonomik ve sosyal hükümlerinin

tarihi maddeci görüşe dayandığını, sorunları diyalektik metodla incelediğini, toplu sözleşme ve grev gibi haklarla sınıf mücadelesini kabul ettiğini, emeği en yüce değer olarak kabul etmek suretiyle sosyalizme kapı açtığını söylemiştir.

Prof. Sadun Aren, "Eğer anayasa bir iktisadi sisteme kapatılmak gerekiyorsa, mutlaka kapitalizme kapatılmak gerekir. Çünkü kapitalizm bütün halkı kapsayamaz. Sınıf hakimiyeti sadece kapitalist düzende vardır. Sosyalizm ise bütün halkı kapsar ve sınıf hakimiyetini ortadan kaldırır. Bu itibarla anayasa sosyalizme açıktır" demiştir.

İlhan Selçuk ise, anayasa bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde tahakkümünü önlediği halde 141 ve 142. maddelerin sadece solculara uygulandığını, emekçi sınıflara tahakküm eden kapitalistlerin kovuşturmaya tâbi tutulmadığını belirttiği takdirde anayasanın tanıdığı hakların emekçi sınıflar tarafından kullanılabilmesi için egemen sınıfların planlı hareket ettiklerini, sosyalizmin gelişmemesi için bütün imkânları kullandıklarını çe-

şitli örneklerle açıklamış ve "Ancak Türkiye bugün öyle bir aşamaya gelmiştir ki, anayasasını sosyalizme açık olduğunu sadece sosyalistler değil, bütün namuslu anayasa güçleri savunmaktadır" demiştir.

Yönetici Doğan Özgüden, konuşmaları özetledikten sonra, Terör Tasarısı, Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırma ve Aziz Nesin'i tutuklama teşebbüsleri, Yetki Kanunu Tasarısı ile iktidarın egemen sınıfların çıkarına bir terör devri yaratarak sosyalist hareketi bertaraf etmek istediğini belirtmiş ve bütün sosyalist güçleri egemen sınıfların bu teşebbüslerine karşı uyanık olmağa çağırarak oturumu kapatmıştır.

Ankara'da kurulan Siyasal Bilgiler Fakültesi Sosyalist Fikir Kulübü ise bir bildiri yayımlayarak şu hususları kamuoyuna açıklamıştır:

"SBF Fikir Kulübü kapatılmıştır. Ancak her türlü baskı karşısında toplumcu gençlik yurt sorunlarıyla ilgilenerek, bu yolda sesini daha güçlü duyurmak için örgütlenmesini daha hızla sürdürecektir. SBF Fikir Kulübü'nün kapatılmasına cevabımız, SBF Sosyalist Fikir Kulübü'nü kurmak olmuştur."

Yanlış oyun

ŞU burjuvazi kendinden iyice umudu kesmiş. Öyle görünüyor. Yoksa bir iktidar bu yapılan işleri yapar mı hiç? Bu hale düşer mi? Bütün dönen dolaplardan, çirkin işlerden eline ne geçecek, bunu hesaplayamaz mı?

Su Çetin Altan'ın dokunulmazlığı işi mi yani? Bir Çetin Altan'ı sindireceğim, ağzına kilit vuracağım, onu hapistelerde süründüreceğim diye Anayasa suçu işlenir mi? Aklı başında, düşünen, gözü kararmamış insanlar bunu yaparlar mı? Diyelim ki Çetin Altan'ın dokunulmazlığını kaldırdılar, onu susturdular, onu hapse attılar, ne olacak? Hapisteki Çetin Altan'ın, susmuş Çetin Altan'ın ağırlığı altında soluk alabilirler mi? Bir millete karşı bunca suç işlemiş bir burjuvazi sırtında susmuş Çetin Altan'ı, Türk milleti büyük yazarının, sonuna kadar hapiste kalmasına dayanabilir mi? Ne yünden baksak, bir çıkmaz yol değil mi Çetin Altan'ın dokunulmazlığı meselesi? Su iş olsa da, Çetin Altan'ın dokunulmazlığı kalksa da, Çetin hapishaneye girse de, onların halini şöyle bir uzaktan seyreteyim. Şaşkınlıklarını, perişanlıklarını görsem. Çetin Altan başlarına nasıl belâ kesilmiş, bir görsem... Hapisteki Çetin Altan'ın nasıl yenilmez bir güç olduğunu, bükülmez bir bilek olduğunu öğrendiklerini bir görsem... Bunlar, Çetin Altan'ın bir vicdan olduğunu farkında değiller. Senin 67 tane mensubun irza

geçmeden, ihtilâstan, şundan bundan, yüz kızartıcı suçlardan sanık olsun, sen gel de salt düşüncelerini söyle diye, Anayasa teminatı altındaki bir milletvekilinin dokunulmazlığını kaldır, olmaz... Bir insan takımının, bu hale düşmesine, burjuva da olsalar, insan bağı acıyor.

Bunlar bir iyice şaşırmış, şaşkına dönmüşler. Çetin Altan'ın dokunulmazlığından dolayı içine düştükleri çıkmaz yetmiyormuş gibi, bir de Aziz Nesin hikâyesi çıkardılar. Aziz Nesin kim? Aziz Nesin, milletimizin yüzünü her anlamda bütün dünyada güldüren, bize onur sağlayan çağımızın büyük mizah yazarlarından birisi. Bir millet Aziz Nesin'leriyle ancak övünebilir. Bu burjuvazi ne yapıyor? Adam değeri bilmek, adamın gerçek değerine varabilmek bir insan seviyesi işidir. Ne bilsinler Aziz Nesin'e saygısını ne olduğunu. Ne bilsinler dünyada büyük yazar olmanın ne demek olduğunu. Hırsız bavulu arar gibi Aziz Nesin'in bavulunu aramışlar. Haydi aramışlar diyelim, onların tıynetini o kadar. Ya Aziz Nesin üstünde döndürülen oyun ne diyelim. Kim olursa olsun, ne kadar fayda için olursa olsun, bir insan bölüğü Aziz Nesin gibi bir yazarını böyle çirkin oyunlara kurban eder mi? Aziz Nesin senin düşmanın olsa bile. Ben de bunları bir şey sanıp onlara Aziz Nesin'i anlatıyorum. Değerlere saygısızlık, bir insan bölüğünün yozlaşmış bitmesidir. Yani karıncanın kanat-

lanmasıdır. Ben burada havanda su dövüyorum sanırsam. Kanatlanmış karıncanın kanadını yolunca, karıncayı muhakkak aklabetinden çevirebileceğimi sanıyorum.

Çetin Altan olayının, Aziz Nesin olayının sebebi basit. Türkiye'de oturan burjuvalar demokrasiyi bir türlü yutamıyorlar. Anayasayı bir türlü yutamıyorlar. AP kurulduğu günden bu yana, bir sol muhalefet tanımıyor. Önce taşlı sopalı saldırılar. Beyaz Saray olayı, Bursa olayı, Akhisar, Gültepe, daha nice olaylar, tertipler... Bunlar hep AP'nin başı altından çıktı. Ben bu olayların içinde bulundum. Olayları yaratanlar AP'ilerdi. Sol muhalefeti yok etmek için başıvurmadığı tertip kalmadı AP'nin. Sürüp gidiyor bu.

Bilmiyorlar, bir şeyi bilmiyorlar. Bilmek istemiyorlar. Ya da akları ermiyor. Demokrasi varsa, sol muhalefet de vardır. İsteseler de istemeseler de vardır. Olacaktır. Anayasa varsa, sol muhalefet de vardır. İsteseler de istemeseler de. Demokrasinin ölümü, Anayasasının ortadan kaldırılması, Türkiye'de oturan burjuvazinin de ölümü olacaktır. Her hâl-ü kârda ölümü olacaktır. Çünkü Anayasa cephesi, arkalarındaki Amerika'ya rağmen, onlardan daha güçlüdür.

ÖĞRETMEN

■ Öğretmenler Federasyonu Kongresi'nden sonra TÖS de kongre yapıyor

Türkiye Öğretmen Dernekleri Federasyonu'nun Giresun'da yapılan kongresinde Genel Başkanlığa Prof. Bahri Savcı seçildi. Ancak, federasyonun kendi kendini feshederek Türkiye Öğretmenler Sendikası ile birleşmesi yolunda önceki kongrelerde alınan kararın uygulanması bu kongrede bir grup gayretiyle engellendi.

Öğretmen topluluğunun tek kuvvet haline gelmesini sağlayacak böyle bir formülün federasyon genel kurulunda reddedilmesinden sonra şimdi bütün dikkatler Türkiye Öğretmenler Sendikası'nın Ağustos sonunda yapacağı kongreye çevrilmiş bulunmaktadır. Devrimci öğretmenler, TÖS içindeki gelişmeleri bir yana bırakarak öğretmen kitlesinin yekvücut hale gelmesini sağlamak üzere harekete geçmişlerdir.

Yaşar Kemal

SINIF BİLİNCİ

FETHİ NACI

Ferruh Doğan

KURTULUŞ SAVAŞI!

"MİLLİ bütünlüğümüzü ve beraberliğimizi yeni bir kuvvet kaynağı olarak değerlendirmeye mecbur olduğumuz sosyal adalet mefhumunu, milletçe bizi bölmek, fakir-zengin, işçi-işveren, okumuş-okunamış diye çeşitli vasıflarla karşı karşıya getirmek ve düşmanlık kamplarına ayırmak isteyen ger kuvvetlerinin istismar aleti yapmalarına, her şeyden evvel Türk milletinin sığındığı ve onu temsil eden Anayasamız ve kanunlarımız müsaade etmez." Bu sözler, Başbakan Demirel'in son basın toplantısında söylediği sözler.

"Sınıflar Mussolini'ye göre, devletin dışında değildir. Bu yüzden de, sosyalizme karşı çıkan faşizm, sosyalizmin sınıf çatışmalarını dürtükleyerek arihaci gelişimi durdurduğunu ve sınıfların moral ve ekonomik bir devlet birliği içinde eridiğinden haberi olmadığını ileri sürmektedir." Bunlar da Mussolini'nin Doç. Dr. Çetin Özek tarafından özetlenen düşünceleri ("Direnen Faşizm", s. 109).

TÜRKİYE'de hakim sınıfları en ürküten gelişme emekçi sınıf ve tabakalarının, geç de olsa, güç de olsa, yavaş yavaş bir sınıf bilinci kazanmak yolunda olmalarıdır. Bunun için, iş adamı konuşunca İspanya'yı över; politikacı konuşunca faşizim özelemini açığa vurur. Onlar da bilirler ki, gerçekte, Türkiye'de yaşayan insanları "fakir-zengin, işçi-işveren, okumuş-okunamış, diye çeşitli vasıflara" bölmek sosyalistlerin üstesinden gelebilecekleri bir iş değildir; bu bölünme, tarihi, ekonomik, politik gelişmemizin sonucu olarak ortaya çıkmış sosyal bir gerçekliktir. Demirel'in "ger kuvvetleri" dediği sosyalistlerin bütün yaptıkları, objektif olarak var olan bu bölünmenin nedenlerini gözler önüne sermektir; fakirliği, okunamışlığı, insanın insana kulluğunu ortadan kaldıracak çözüm yollarını araştırıp göstermektir; fakirin, işçinin, okunamışın bilinçlenerek politik bir güç haline gelmesinin ve memleketin yönetimine ağırlığını koymasının tek çıkaryol olduğunu fakire, işçiye, okunamışa anlatmak ve bu eyleme katılmaktır.

B AŞBAKAN Demirel'in "çeşitli vasıflarla karşı karşıya getirmek ve düşmanlık kamplarına ayırmak" dediği şey, gerçekte, çeşitli vasıflarla karşı karşıya olan insanların bu vasıflara uygun olarak düşünmelerini sağlama çabasından başka bir şey değildir. Kısaca, sosyalistlerin çabası, işçinin işçi gibi, köylünün köylü gibi düşünmesini sağlamaktır; sınıf bilinci dediğimiz şey de en kaba tarifıyla budur. Oysa hakim sınıflar, Anayasamızın zorlaması karşısında, ancak işçinin grev yapmasına boyun eğecek kadar hoşgörülü olabilmislerdir; işçinin mücadelesinin ekonomik mücadele sınırları içinde kalmasını isterler. Politik mücadele söz konusu olunca, "Ne demek işçi-işveren, fakir-zengin! Ne demek milletçe bizi bölmek!" diye feryada başlarlar. İstedikleri, Ahmet beyin fabrikasında grev yapan işçinin oyunu, seçimlerde, Ahmet beyin partisine vermesidir! İşçilerin ve bütün emekçi tabakaların bağımsız bir politik kuvvet haline gelmelerine yüzde yüz karşıdır. "Anayasa sosyalizme kapalıdır." sözünün altında yatan gerçek budur. "Filipin demokrasisi" sözünün anlatmağa çalıştığı gerçek de budur.

TÜRKİYE'de hakim sınıflar, halk kitlelerini politikanın dışında tutarak uzun süre sınıf bilinçlenmesini önlemişlerdir. Bunun kaçınılmaz sonucu

emekçi sınıf ve tabakaların korkunç bir şekilde sömürülmesi olmuştur. Genç bilim adamlarımızdan Dr. Korut Boratav'ın, Devlet Planlama Teşkilatı uzmanlarının Gelir Dağılımı Araştırması'ndan yararlanarak, 1963 yılı için yaptığı kişisel gelir dağılımı hesabında en az gelirden en yüksek gelirliye doğru dizilmiş aile yüzdelilerinin millî gelirden aldıkları nisbi paylar şöyledir:

Aile %	Gelir %
20	4,20
20	6,40
20	10,70
20	17,70
20	61,00

Görüldüğü ki ailelerin yüzde 20'si millî gelirin yüzde 61'ini alırken, yüzde 80'i millî gelirin ancak yüzde 31'ini almaktadır. ("Gelir Dağılımı", s. 74).

MİLLİ gelirin ancak yüzde 31'ini alan ve oranı yüzde 80'i bulan aile çoğunluğuna bu sömürü düzeninin işleyişini anlatmak demek, Demirel'e göre, "milletçe bizi bölmek, fakir-zengin, işçi-işveren, okumuş-okunamış diye çeşitli vasıflarla karşı karşıya getirmek ve düşmanlık kamplarına ayırmak" demektir. Bu gerçekleri halka ilk defa anlatan ve sosyalizmi bir aydın lüksü olmaktan çıkaran Çetin Altan, bunun için, mutlaka susturulması gereken bir yazardır. Emekçi halk kitlelerini bağımsız bir politik güç haline getirmek için çabalayan, komprador-ağa ittifakının memleketimizi sürüklediği çıkmaz yolu halka göstermeye çalışan Türkiye İşçi Partisi, bunun için, mutlaka kapatılması gereken bir partidir.

Demirel, hem Anayasayı dilinden düşürmeyecek, hem de bunları isteyebilecektir. Hem anayasamızın emrettiği toprak reformuna "Türkiye'de dağıtılabilecek toprak yoktur" diye karşı çıkacak, hem de "1967 Türkiye'sinde de Anayasa ile konmuş bulunan düzenin ve nizamın hangi istikamette olursa olsun değiştirilmesi hovezinde olanlar Türk milletini hiç tanımayanlar, onları hürriyet mücadelesini hiç bilmiyenlerdir." diyebilecektir.

TÜRK sosyalistleri bir şey istemektedirler: Anayasamızın "eksiksiz ve tamamlanmış" uygulanması. Ve içinde bulunduğumuz şartlar içinde bunu ancak sınıf bilincine varmış, memleketin yönetimine ağırlığını koymuş emekçi kitleler gerçekleştirebilir. Okuyun Anayasamızın üçüncü bölümünü, oradaki maddelerin hangisini gerçekleştirebilir hakim sınıflar? Allenin korunmasını mı? Toprak reformunu mu? Çalışma hürriyetini mi? Herkesin insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanmasını mı? Çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret sağlamalarını mı? Gerçek sosyal güvenliği mi? Herkesin beden ve ruhi sağlığı içinde yaşayabilmesini mi? Halkın öğretim ve eğitim ihtiyaçlarının sağlanmasını mı? Kooperatifçiliğin gelişmesini mi? Toprağın kaybolmasını önlemeyi mi? Tarımla uğraşanların emeğini değerlendirmeyi mi? Hangisini gerçekleştirebilir bunların AP iktidarı? Oysa bunların gerçekleştirilmemesi, sonunda, Türk milletinin millet olarak tarih sahnesinden silinmesi demektir. Türk sosyalistleri, Türk milletini bölmek değil, Türk milletinin millet olarak bekasını sağlamak savaşı için dedirler. Bunun da tek yolu, emekçi sınıf ve tabakaların bir an önce sınıf bilincine kavuşmalarıdır; fakir-zengin, işçi-işveren, okumuş-okunamış ayrımının gerçek anlamının halkça anlaşılmasıdır.

Nâzım Hikmet'in oyununu Moskova'da seyrettim

HALDUN TANER

— V —

KREMLİN Kongresi kulislerinin bir sempatik kişisi de, her zaman güler yüzlü ve sempatik, Anna Seghers'di. Doğu Almanya'nın bu ünlü romancısı, 65 yaşlarında bir kadın, Pablo Neruda'yı pek seviyor. Brecht'in de yakın arkadaşı imiş. Batı Almanya'nın yaramaz çocuğu, Hans Magnus Enzensberger'i ise türk sanatseverler çok iyi tanır. Geçen kış Goethe Enstitüsü aracılığı ile İstanbul'a gelmiş, (Edebiyatla Engagement) konusunda yönettiğimiz bir açık oturumda, türk eleştirmenleri ile fikir tokuşturmuştu. Enzensberger'in, Orhan Veli'nin şiirlerini sevip Luchterhand yayınevini harekete geçirmiş olması da onu bizde ayrıca sevimli yapmış idi. Enzensberger Moskova'da da sevilir. Sık sık da gelir gidermiş. Bundan ötürü Batı Almanya sınırında eşyalarına el konduğunu, yakalamış sorguya çekildiğini duymadım. Enzensberger, Evtuçenko ile pek kafadar. İkisi de içmesini seviyorlar. Enzensberger nereye gitse, oranın kızlarını da pek sever. Orada da bir rus kızına abayı yakmış dillerde dolaşıyordu.

Dört kişi ile kongreye katılan İtalyan ekibinden, okurlarımız daha doğrusu, seyircilerimiz, Karlo Levi'yi tanıyacaktı. (Pinedus Olayı) adlı eseri (Bir trafik kazası) adı ile önce Devlet Tiyatrosu'nda, bu yıl da Meydan sahnesinde oynanmıştı. Levi'nin başka bir piyesi vardır. Daha da ilginçtir. Adımı ve konusunu yazarsam çeviri tekelini elinde tutanlar hemen üstüne atlarlar. Yazık olur. İtalyancayı iyi bilen bir genç çevirmiş meselâ Vedat Günyol gel-sin kulâğına seve seve fısıldarım. Repertuvarımız da böylece güzel bir çeviri piyesi daha kazanır.

Roger Caillouas, bana bir mütte ver-di. Anday'ın, Sabahattin Eyüboğlu tarafından çevrilen (Kolları Bağlı Odysseus)unu bir kişi daha fransızcaya çevirmiş. İki değerli çevirmiş bulma-gansı, ürünü vermekte gecikmemiş. Fransa'nın en ünlü yayınevlerinden biri gindi Anday'ın eserini basıyor. Şiir çevirileri konusunda güçbeğenirliği meş-hur olan Caillouas'ın çevirisinden «ba-garılı oldu» diye bahsetmesinin ayrı bir değeri olsa gerek.

Yazarın önemi

Gidip gelenler hep söyler dururlar. Ama insan kendi görünce daha iyi inaniyor. Yeryüzünde Sovyetler Birliği ka-dar, sanatçıya, bilim adamına paye ve-ren başka bir ülke galiba çerçekten yok. Moskova müzelerinin yarısı sanatçıların adını taşıyor: Puşkin Müzesi, Tolstoy Müzesi, Gorki Müzesi, Ostrov-ski Müzesi, Mayakovski Müzesi, Çaykovski Müzesi...

Sovyetler, gemilerine bile sanatçı adı koyuyorlar. İwan Franke, Alexandar Puşkin, Taras Chewtchenko gemilerine, turistler (Şairler filosu) adını takmış-lar. Sovyetler Birliği Cumhurbaşkanı muavinliği makamı sırf yazarlara bir saygı imgesi olarak, Mustaf Kerim a-dında bir genç yazara verilmiş.

Moskova'nın bütün büyük meydan-ları bir sanatçının adı ile anılıyor. Mey-dan'ın en saygılı yerinde bir kalde, üstünde ya bastonuna dayanmış babacan Gorki, ya âsi çenesi ve rüzgârda uçan ceketi ile Mayakovski, ya heybetli sa-kalı ve iradeli burunu ile Tolstoy, ya tatlı saçları ve yumuşak yüzü ile Go-gol, ya da hepsinin büyü sayılan, hep-sinden köklü sevilen Puşkin...

Hepsi de sanki önlerinden geçen o-tobüslere, insanlara, kaynaşan trafığa, biraz da kendi eserleri olan bu civil civil hayata, övünçle sevinçle bakar gi-biler. Sanki yok olmamışlar da günde-lük hayatın içinde erimişler, canlıların yaşamına katılıyorlar.

Sanatçı ile büyük halk kitlelerinin bu içli dışlığı, sanatçıya karşı göste-rilen bu olağanüstü saygı, galiba Mos-kova'yı güzel ve sevimli yapan şeylerin başında geliyor.

Milyoner yazar

Önemli olanı da şu. Bu saygı sade-ölene gösterilmiyor. Hayattaki sanatçı da korunuyor, destekleniyor, pohpohla-nyor. Maddî durumu en parlak kişile-rin çoğu yazar. Milyoner yazar lafı bize birden aykırı gelecek ama yazarların milyoner olanı orda bir iki değil. Ye-mek salonunda Gürcü şair Josip No-neşvili bana yaşlı bir gürcü romancı ta-rıttı. Konstantin Gamsahorya adındaki bu zat da milyonerdi. Anlattıkları za-man şaşacak bir şey olmadığını görü-yorsunuz. Herhangi bir yazar bir eser or-taya getirince, basılsın basılmasın, oy-nansın oynanmasın, eseri belli ölçülerin altında kalmıyorsa, bu zahmetine kar-gılık, devletten 30, 40 bin lira dolayla-rında bir para alıyor... Eseri Moskova'da, Kie'de, Leningrad'da, Odesa'da veya diğer rus şehirlerinde kaç yüz bin nü-sa satmışsa, ne kadar oynamışsa, ona göre bir telif hakkı yüzdesi alıyor. İyi bir eseri yalnız Rusya, Ukrayna, Beyaz Rusya basacak değil ya, öbür sovyet cumhuriyetleri de ona talip oluyolar, kendi dillerine çeviriyorlar. Özbekler, Kazaklar, Gürcüler, Kırgızlar, Azerbay-canlılar, Moldaviyalılar, Litvanyalılar, Letonyalılar, Estonyalılar, Ermeniler, vb. yazara sahip çıkıyor. Unutmayalım ki, Sovyetler Birliği'nin nüfusu bugün 210-220 milyona yaklaşıktır ve yine Sovyetler Birliği'nde okuyucu sayısı nü-fusla orantılı olarak pek yüksektir. Bir eseri onbeş Sovyet Cumhuriyetinde ba-

sılan veya oynanan yazara para yağ-ması şimdi akla daha yakın geliyor de-ğil mi? Aynı yazarın bir değil de, çoğu zaman olduğu gibi, üç dört eserinin böyle bir rağbetle karşılaştığını düşünün. O zaman gelirini de üç yahut dört-le çarpacaksınız.

On beş cumhuriyetin sınırını aşan eserlere gelince, onların ilk pazarı, el-bet ilk ağızda, Bulgaristan, Rumanya, Yugoslavya, Macaristan, Çekoslovakya, oluyor. Eser sosyalist dünya dışında da değerli bulunup batı dillerine de çev-rilirse, yazara artık evine daktilo ma-kinesi yanında bir takım da hesap ma-kineleri satın almak gerekiyor demektir.

1960'da Moskova Müstehrikler Kongresi'ne katılan bilim adamlarımız Doğu Enstitüsü'nde Nâzım Hikmet (ortada) ile beraber. Konuşan Prof. Fahir İz, en solda ise Prof. Oktay Aslanapa görülüyor.

Bunun içine sayısı pek çok olan armağanları katmadım. Yazarlara sağlanan mesken, hastalık halinde bakım, dinlenme imkânlarından, seyahat kolaylıklarından söz etmedim. Etmiyeceğim de...

Diyeceğimin özeti şu: Yazarın toplumdaki yeri manevî planda saygılı bir yer. Maddî planda ise güvenli ve rahat çalışmaya imkân veren bir hayat standardı. Hiç unutmam, Unesco'nun yayınladığı (Le théâtre dans le Monde) dergisi 1950'lerde bir anket yapmıştı. Genç yazarların gelişmesine acaba nasıl yardım etmeli? Dünyanın on beş tiyatro yazarı, ukalâ ukalâ yaratıcılık dersleri vermek, kültürü artırma yollarını göstermeli gibi öğütler veriyorlardı. Bertold Brecht ankete iki cümle ile cevap verdi: «Genç yazarı sefaletten kurtarın, yeter.» dedi, «O kendi yolunu tek başına da bulur.»

Doğu Enstitüsü

Âdet olmuş. Moskova'ya her gelen türk sanatçısı, bilim adamı bu ensti-tüyü ziyaret eder. Her konuk orda türkologlarla tanışır. Kendi ihtisas alanın-da bir konuşma yapar. Soruları cevap-

lar. Türkolog diye, orda, yalnız türk dili uzmanına demiyorlar. Türkiye ilgili her hangi bir konu ile uğraşanlara, bu konu felsefe, iktisad, tarih, edebiyat hangi alanda olursa olsun, bu veriyorlar.

Bizi enstitünün kapısında dostum genç Starostov, namı diğer Muhtar karşıladı. Starostov rusça Muhtar demek olduğu için, Nâzım Hikmet hep böyle çağırırmış. Starostov'u meşakıcı ve temiz aksanı ile değil hali tavrı, davranışları ile de türkten ayırtamazsınız.

İçerde onbeş yirmi türkolog bizi bekliyordu. Bugünkü türk edebiyatının genel manzarası üzerine iki saatlik konuşma istediler. Sonra sorular yazmaya başladı. İşte o zaman, karşın-kilerin türk edebiyatını benden çok daha iyi bildiklerini farkederek, demeyi yaptığım konuşmadan utandım. Bir pirant - tez yapanlara bu ad veriliyor bana Salt Falk ile Sabahattin Ali'yi kıyaslamasını yapmamı istedi.

Salt Falk'i, hikâye alanının usta yazarı saydığını, hikâye tonuna yamıcaksızlık, doğrudan doğruyalık, tenlik getirdiğini, yoğun bazı yaşamları, uçucu izlenimleri ve küçük insan-

Unutulan
Adam'ın
Moskova'daki
ilk
temsilinden
tarihi bir
resim. Nâzım
Hikmet,
Unutulan
Adam'ın
oyuncuları ile
bir arada
(Starostov'un
özel
albümünden).

edebîlik, kitâbîlik, söze fazla bel bağla-
yışlar yok değildi. Nâzım'ın pek sevdiği
melodramatik tiradlar ve situation'lar
da vardı. Tümü ile seyirciyi etkilemişti.
Yazan, sevilen bir şairdi. Özü sözü biri-
birine uyan yürekli bir kişi idi. Alkışlar
sürekli ve candandı.

Moskova'da Mayıs sonu, tiyatro se-
zonunun tavsadığı bir dönem. Talihimize
temsil veren iki üç tiyatrodan birinde
Nâzım'ın (Unutulmaz Adam) : oynan-
yordu. Benim hikâyeleri Rusçaya çevir-
miş olan Starostov'la birlikte Kızıldoru
Tiyatrosu'nun yolunu tuttuk. Çünkü
Unutulan Adam'ın rusçası da Staros-
tov'un, yani Nâzım'ın deyiimiyle Muhta-
rın...

Reji Muhsin Ertugrul'un kine hiç ben-
zemiyordu. Tempo, bilerek, ağırdı. Me-
lodram yanı vurgulanıyor gibi ge di ba-
na. Dekor beyaz fon üzerine siyah göl-
geleri çözümlenmişti. Geriye dönüş sah-
neleri ayrı bir ekranın önünde oynan-
yordu. Oyunu iyi bildiğimden hiç rus-
ça anlamadığım halde kişilerin önemli
repliklerinin yerini daha onlar konuş-
madan türkçesini yanımdaki Muhtara fısıl-
dıyorum. Oyunun sonu, bilindiği gibi,
profesörün hapisten dönüşü. Karısını do-
çenti ile evlenmiş buluşu ve eski ününün
belgesi bir iki gazete kupürünü kucak-
layıp usulea evden kaçışı ile biter.

Moskova'daki oyun orada oitmedi.
Salonun arka kısmından içeri bir kadın
girdi. Bu birinci perdede profesörün iyi
ettiği çocuğun anası idi. Piyesin bu ka-
dar karamsar bitmesini önlemek ister
gibi:

"Hayır gidemezsiniz Profesör, dedi,
Halkın size ihtiyacı var..."

Ve el ele sahneden indiler. Halkı tem-
sil eden salondan geçip arka kapıdan
çıktılar. Alkışlar başlayınca da yine o-
radan halkın içinden sahneye çıkıp halkı
selâmladılar.

Starostov'a:
"Nâzım refinin bu eklemesini beğen-
di mi idi?" diye sordum.

Starostov:
"Organik bir ekleme olduğu iddia
edilemez, dedi. Biraz zorlama oldu. Ama
böhr kötümser şekli ile oynanamayaca-
ğı için buna ses çıkarmadım..."

(DEVAMI VAR)

N. STAROSTOV (MUHTAR)
Unutulan Adam'ın çevircisi

duyduğu katkısız bir sevgiyi ve aylak
çocuk estetiğini getirmiş bir sanatçı
saydığımı, buna karşılık Sabahattin Ali'nin
onun kadar sanatçı olmasa da, top-
lumsal bilincin farkına ondan önce va-
ran hikâyeler yazdığını, bir bakıma Sad-
ri Ertem'le birlikte sonradan çok taklit
edilen bir akımın öncüsü sayıldığını be-
lirttim. Sanki ben bu sözlerle Salt'i kü-
çültmüşüm gibi bir bayan aspirant:
«Salt'ın insan sevgisi Sabahattin Ali'nin
toplumsal bilincine tercih edilemez
mi?» diye bir çıkış yaptı. «Niye edile-
mesin? Aslında ben de öyle düşünüyö-
rum» diye cevap verdim.

Türkolog aspirantların içinde Halit
Ziya üzerine tez yapan bir Leyla Osma-
novana var. Alabildiğine entelektüel, ra-
fine, ayrıntılı bir duygululuk sahibi.
Aspirantların çoğu, eski edebiyatımız
üzerine çalışıyor. Namık Kemal, Hâmit,
Halit Ziya, Tanzimat Tiyatrosu, Tev-
fik Fikret başlıca konulardı.

Enstitüdeki toplantımızda bulunan
Ekber Babayef'i geçen yazımızdan ve
daha öncelerden tanıyor olacaksınız.
Babayef'in Nâzım üzerine ilginç ince-
lemeleri var. Ortaya çıktıkları gün, Nâ-
zım gerçeği bir yanından daha aydın-
lanabilir.

Enstitüye bizden önce uğrayan türk-
lerin resimlerini, hatıra yazılarını, gös-
terdiler. Bunlardan birini sunuyorum.

Katib Yasin

Babası, adını Katib koymuş. Oğlu da
ister istemez ismi ile müsemma olmuş.
Her has ismi bozmayı marifet sayan
Fransızlar ona Jacinth diyorlar. Evet,
Katib çok zeki, kabiliyetli kamı sıcak
bir delikanlı. Yanılmıyorsam yıllar önce
onun Nedjma adlı aşk romanını bana
ilk salık veren Teoman Atürel olmuştu.

Yasin otodidakt olması ile övünüyor.

"Cezayir'in en büyük şairi okuma
yazma bile bilmezdi" diyor. Şiirlerini
sadece söylemiş. Not ederlermiş. Katip
Cezayir'de Fransız okulunda bir süre o-

kumuş. Eserlerini ana dili ile değil de
Fransızca yazısını yadırgamadım, desem
yalan. Ana dil, kişiliğin alfabesi değil
mi? Goethe üstadımız, diyeleği bile kü-
çümseyenlere bu yüzden karşı çıkmaz
mı? Ama bakınız bizim Kâtib'in de ken-
dince gerekçeleri var:

"Cezayir'i doğmak Fransız boyun-
durduğu içinde doğmak, demektir. Onla-
rın okulunda okuyacaktınız. Onların di-
lini öğrenecektiniz. Bu yaşamak için
karşı konmaz bir zorunluktur. Ama ben
bunun sadece faydasını gördüm. Cezayir
ihtilâlinin başarısının bir sırrı da
budur. Onlar bizim dilimizi bilmiyordu,
biz onlarınkini biliyorduk. Onlar bizi bu
yüzden etkileyemedi, biz onları onların
mânevi silâhları ile etkiledik."

Kâtib Yasin gezmeyi pek seviyor.
Paris'te küçük bir odası varmış. Ama
yılın on iki ayı, Moskova senin Pekin
benim, durmadan yer değiştiriyor. Lond-
ra, Roma, Berlin, Belgrad, Peşte görme-
diği şehir kalmamış. Şiirleri hep Cezayir
ihtilâlinin imajları ile yüklü. "İhti-
lâl hayatın kuralıdır" diyor, "Evrenin
hareketi ihtilâldir. Gezegenlerin seyri ih-
tilâl. Bu kelimeyi böyle anlayınca kor-
kunçluğu gider. İdarecilerin ihtilâl ke-
limesine karşı allerjisi, onu sırf kendi-
lerini bertaraf edecek bir manevra me-
sabesine indirgemelerinden..."

(Nedjma'dan başka (Le Cercle de
represailles), (Polygones Etoilées), (Sol-
iloques) gibi eserler vermiş olan Kâ-
tib'in romandan başka şiir ve tiyatro
dallarında at oynattığı görülüyor. Pi-
yeslerinden birinin adı (La Poudre d'in-
telligence - Zekâ Tozu). Bu oyunda
Kâtib, yalnız bizde değil, yakın doğu
dünyasında da en büyük hümarist sayı-
lan Nasreddin Hoca'yı sahneye çıkarı-
yor.

Moskova'dan ayrıldığım gün Kâtib
bavulunu almış, Mehmed Celilzade'nin
jübilesi için Bakü'ye gidiyordu. Otelin
holünde kendisini aynı jubileye giden
Aziz Nesin'le tanıştırdım. Aziz ne za-
mandır Nasreddin Hoca üzerinde mater-
yel topluyor inceleme hazırlıyor. Ka-
tib'le bu konuda herhalde çok konuş-
acakları olacaktı.

Unutulan adam

Ben yaştakiler bu piyesin ilk oynan-
ışını hatırlarlar. Yıl yanılmıyorsam
1930'lardı. Türk tiyatrosunun Türk ya-
zarı ile var olacağına inanan Muhsin
Ertugrul umut bağladığı gençleri yü-
reklendirmek için elinden geleni yapı-
yordu. Öğrenci matinesinde paradiden
seyrettiğimiz bu Türk yazarlarından u-
nutamadıklarım: Nazım Hikmet, Necip
Fazıl ve Cevdet Kudretti. Bu oyunları
Muhsin Ertugrul sahneye koyuyor, baş
rollerini bizzat kendi oynuyordu.

Nâzım'ın gerçi daha önce (1+1=1)
gibi tek perdelikler (Merhumun Hane-
si) gibi bir normal oyunu Darülbeyide
oynanmamış değildi. Ama Kafatası ve
Unutulan Adam'ın fırtınası başka oldu.
İlk oynanışta Nâzım'ın sahneye çağrışı
ve parterden önce, bize, paradidekilere
el sallayışı hâlâ belleğimde aynı tazelik-
te durur.

Kafatası ya üç ya dört kere oynan-
dı. Üstat İ. Galip Arcan'ın bir konuş-
masında anlattığı gibi yüksek yerden:
-- Hastalan.

Diye emir alışı ile oyun -süresiz ola-
rak- ertelendi. Oysa o tarihlerde Nâzım
Hikmet'in şiir kitabları engellenmeden
satılıyor okunuyordu.

(Unutulan Adam), (Kafatası)na na-
zaran daha az sakıncalı idi. Melodrama
kaçtığım bugünkü gustumuza göre
farkediyoruz. Oysa o devirde, hele reji-
deki hareketli üslûpla, bize Kafatası ka-
dar modern avant-garde görünmüştü.

Zamanı içinde incelendikte Nâzım'ın
bu eserlerinin Türk tiyatrosunda özel
bir yeri olduğu kabul edilecektir.

Bu oyunlar ilk defa Türk tiyatrosu-
na, alışık olmadığı bir başka türlü ger-
çekçilik getiriyordu. Olaylar başka bir
dürbünle görülmekte idi. Öze, mesaja,
ait bu önemli yenilik tek başına övül-
meğe değermiş. Kaldı ki, biçim olarak da
Nâzım'ın piyesleri hele Muhsin Ertug-
rul'un usta rejisi içinde, bize perde tek-
niğinin yerine daha akıcı ve hızlı, Al-
man Ekspresyonistlerinin tablo tek-
niğini tanıtıyordu. Gerçi diyaloglarda

H. NAKİPOĞI U
Emniyet Genel
Müdürü

KEMAL AYĞÜN
Menderes'in polisi

AHMET DEMİR
İnönü'nün polisi

Aziz Nesin

BASBAKANA AÇIK MEKTUP

SÜLEYMAN
DEMİREL
Hukuk devleti
nerede?

SAYIN Süleyman Demirel,
İstanbul'daki siyasi polislerin-

zin ya da onların üst makamlarının kurdukları düzenle başıma getirilenleri ve bana yapılanları, ne önceden, ne sonradan bilmiyorsunuz ve duymadığınız sayarak, bunları size anlatmayı ve sizin aracılığınızla Türk ve dünya kamu oyuna duyurmayı, bir yazar olarak kendime görev biliyorum.

Sayın Demirel!

Size önce bir anımdan söz etmek istiyorum. Bundan yirmibir yıl önce, 4 Aralık 1946 da, bugün tıpkı sizin siyasi polislerinizin yaptıkları gibi, o zamanki CHP iktidarının siyasi polisleri evimi aramışlar, aldıkları üç çuval dolusu kitap ve yazılarımla birlikte beni Emniyet Müdürlüğüne götürmüşlerdi. İki sivil polis beni Emniyet Müdürünün odasına soktular. Karşımda elinde kurbağ, meşin ceketli biri, yanında da başı bakan başka biri vardı. Bunların, İstanbul Emniyet Müdürü Ahmet Demir ile yardımcısı Kemal Aygün olduklarını sonradan öğrenecektim. O zamanlar, otuz yaşımda zayıf, çelimsiz bir gençtim. Kemal Aygün'ün ilk sözü şu oldu:

«Bu mu vatani satacak hain!»

Kemal Aygün, vatan satıcısı hainlerin besili ve iriyarı olmaları gerektiğini düşünmüş, beni görünce de sürprizle karşılamış, hayal kırıklığına uğramış olmalıydı.

Sözle cevap veremedim. Önce Kemal Aygün'ün, sonra da iriyarı olan Ahmet Demir'in yüzüne bakmıştım. Ahmet Demir,

— Neden öyle bakıyorsun? diye bağırarak bana iki tokat attı.

Siyasi polisler gözaltına aldıkları sanıklara sık sık «Doğru söyle, söyle! Yalan söyleme!» derler. Ama benim rastladıklarım yalan söylerler. Bu iki kişiyle, hâkim karşısına götürebilseydim, ne Aygün bana «Vatan satıcısı hain» dediğini, ne Ahmet Demir beni döğdüğünü söylerdi.

Sayın Demirel! Bir insan, bulunduğu özel duruma güvenerek, başka bir insanı döğüyorsa, döğdüğü insandan çok daha önce, kendi insanlık haysiyetini çiğnıyor ve kendi insanlığına saygısı yok, demektir. Bir insan, kendi haysiyetini çiğnemediği başkasını döğemez. Ve bir insan, kendi resmi durumundan yararlanarak başkasını döğüyorsa, kendisinin de dayak yiyebileceğini önceden kabul etmiş demektir. Nitekim öyle de olmuştur.

Eski DP Milletvekili gazeteci Mithat Perin, Haber Gazetesinde çıkan, Yassıada hükümlüleriyle ilgili anılarında, Kemal Aygün'ün bir zamanlar bana «Vatan satacak hain bu mu?» dediği Emniyet Müdürlüğünde, kendisine vatan haini denilerek, nasıl saatlerce dayak yediğini, yarı baygın bir halde boğ bir çuval gibi sürüklendiğini, birkaç tefrikada anlattı. Düşüğü bu acıklı durumdan ötürü Kemal Aygün'den intikam mı aldım? Hayır... Kemal Aygün'e, en yakını kadar acıdım. Çünkü, ne yapalım ki Kemal Aygün de insan... Ben ona yapılan o ağır işlemleri insan'a lâyık görmüyorum.

Değişik iktidarlarda zamanında devletin ne yüksek görevlerine bulunmuş olan Ahmet Demir'in ise, son aylarda hangi yüzkızartıcı suçlardan sanık olduğunu herkes gibi elbet siz de bilirsiniz.

BEN bu anımı size sunun için anlatıyorum: Kendi insanlık

haysiyetlerine saygısı olmayan siyasi polisler kullanılmayınız. Sizden ve okurlarımdan bin kere özür dilerim, ama ne yapayım ki, sorgu sırasında bir siyasi polis çefinin savardığı sövgüyü yazmak zorundayım. Bir insan başkasına «Ağzına sıçarım» derse, bunu diyen insan, kendi ağzının bu işe çok elverişli olduğunu çok önceden kabul etmiş demektir. Herhangi bir yurttaş, herhangi bir yurttaşla böyle sövmemelidir. Hele bu sövgücü, devletin kendisine halkın güvenliğini koruma görevini verdiği bir siyasi memur. İse ve sövdüğü insan da, bugüne dek elli kitap yazmış, kitapları yirmidört yabancı dile çevrilmiş, uluslararası üç edebiyat yarışmasında yurduna üç ödül kazandırmış, elli yaşında bir yazarsa, bu işlemin bayağılığını değerlendirmeyi size bırakıyorum.

Saat 15 den 23 e kadar, sürekli olarak sekiz saat, yedi siyasi polis birden makineli tüfek atışına tutar gibi beni sorguya çekerken, yukarıda sövdüğünü söylediğim polis, sorularına kendi istediği yönde cevap vermem için «Hayatını ezceğiz» diye beni üç kere tehdide kalkmıştır.

Sayın Demirel! Ben bu sövgülerin ve tehditlerin yapıldığını isbat edemem. Sorgu sırasında bana sık sık «Yalan söyleme!» diyen siyasi polisleriniz de, bana yaptıklarını ve söylediklerini doğru söylemeyeceklerdir. Çünkü onlar, gazetelere de benim hakkımda bilerek yalan haberler vermişlerdir. Örneğin, evimden aldıkları, bir mezara çelenk koyarken çekilmiş resmimin, Molla Nasrettin gazetesini çıkaran Azerbeycanlı büyük yazar Celil Mehmet Kulizade'nin mezarına çelenk koyarken çekilmiş olduğunu söylediğim ve bunu bildikleri halde, bile bile gazetelere, Lenin'in mezarına çelenk koyar-

Önceki hafta gayriciddi delillerle nezaret altına alınan ve sorgusu sırasında utanç verici muamelelere maruz bırakılan dünyaca tanınmış Türk yazarı AZİZ NESİN, Başbakan Süleyman Demirel'e bir açık mektup yazarak başından geçenleri anlatmış ve uyardı. Mektupta bulunmuştur. Tarihi bir belge niteliği taşıyan bu mektubu aynen yayımlıyoruz.

AZİZ NESİN
Başbakan'ı
uyarıyor.

ken çekilmiş resmim diye, gazetelere yalan haber vermişlerdir. Ve gazeteler «İşte vesika» diye, polisin verdiği yalan haberi ve resmi yayınlamışlardır.

Lenin'in kabrine çelenk koymak ne suçtur, ne de gereksizliktir; tersine şerefli bir iştir. Şerefli bir iş olduğu için de, İsmet İnönü, Suat Hayri Ürgüplü, Ferruh Bozbeyle gibi birçok Türk büyükleri Lenin'in kabrine çelenk koymuşlardır. İlişki düşmediği için, Lenin'in kabrine çelenk koymadım.

Siz herhalde yetişmediniz, bizim lisede «Askeri lisede» okuduğumuz ve Atatürk'ün buyruğuyla yazılmış, Türk Tarih Kurumu'nun yayınladığı tarih kitabında Lenin için neler yazılmış olduğunu, siyasi polislerinizin okumalarını çok isterdim.

Söğdüler, tehdit ettiler diye polise iftira etmem için hiç bir neden yoktur. Sorgumda söylediklerimin hepsini kabul ediyorum. (Türkçe yanlışları ve mantık bozuklukları elbet benim değildir. Çünkü benim sözlerimi, kendileri kendilerince biçim vererek yazdırıyorlardı.)

S

ayın Demirel!

OHP iktidarının polisi beni

tokatladığı ve bana hakaret ettiği zaman, nasıl benim haysiyetimin çiğnenmedi, ama onlar kendi insanlık haysiyetlerini hiçe saydılar, sizin siyasi polisiniz de bana sövdüğü zaman, ben haysiyetimden kaybetmedim, ama bana sögen kendi haysiyetinden çok şey kaybetti. Polisinizin haysiyetini korumak yada insanlık haysiyetini koruyan polisleri çalıştırmak size düşer. Çünkü bu, aynı zamanda kendinizi korumanız demektir.

Bazı gazete ve dergiler, polisin bana komplo kurmuş olduğunu yazdılar. Hayır, bu bir polis komplosu değildi. Beni sürekli sekiz saat sorguya çeken polisler, anladığıma göre, benim gizli ve kanunsuz işler yaptığuma önce kendilerini inandırmışlardı. Bu yüzden onlara kızamadım bile, ama acıdım. Oysa onlar, benim yurt haini olduğuma kendilerini inandırmış oldukları için, bana can ve yurt düşmanı olarak kızıyorlardı. Yanılmış ama samimi insanlardı. Üstelik, içlerinden kimisi, sınırsız ölçüde bilgisizdi. Örneğin, bana söven polis, İsveç sosyalizmini Türkiye'ye örnek gösteriyor, ben İsveç'teki sermaye birikiminin Türkiye'de olmadığını söyleyince de «Evet, İsveç'in müstemle-keleri var» diyordu. Aynı polis, yirmi yıl önce yazdığım bir hikâyemde, sonradan jandarma olan lisedeki bir sınıf arkadaşımın kimya imtihanında, su formülünü «HOH» diye okuduğunu anlatmış olmamı, bütün Türk jandarma subaylarına yapılmış hakaret sayıyor ve bu türlü hikâyelerim yabancı dillere de çevrildiği için, benim yurdumun sorunlarını yabancılara jurnal ettiğimi söylüyorlardı. Bir tek polisin bilgisizliğini söylemek nasıl bütün Türk polisine genelleştirilemezse, sonradan jandarma olmuş bir sınıf arkadaşımın okuldaki bilgisizliğini açıklamam da bütün jandarmalara genelleştirilemez. Nitekim, sorgum ve evimin aramış sırasında, yüksek öğrenim görmüş, hukuk bitirmiş, kanun çerçevesinde işlem yapan terbiyeli polislerle de karşılaştım. Medeni davranışları için kendilerine teşekkür ederim.

Sayın Demirel!

Beni sorguya çekenlerin, yanılmış ve samimi olduklarını ve bana komplo hazırladıklarını söyledim. Ama sorgunun yönünden, daha büyük yerlerden bazı hazırlıkların yapıldığı açıkça belliydi. Suçlamanın hedefi, Türkiye İşçi Partisi'ydі. Sürekli ve baskılı olarak, Türkiye İşçi Partisi'yle, Türkiye içinde ve dışındaki Türkiye Komünist Partisi arasında bağ aramıyor ve bu bağ benim kurduğum söyleniyordu. Sorulara bu yönde cevaplar vermem yanı yalan söylemem için zorlanıyordum. Ne var ki polisler, bu yalana doğru olarak kendilerini inandırmışlardı. Benim, Türkiye dışındaki Komünist Parti'yle, Türkiye'deki gizli Komünist Partisi ve Türkiye İşçi Partisi arasında kuryelik yaptığımı üstelleyerek, direnerek iddia ediyorlar ve ellerinde tanık, kanıt ve belge olduğunu söylüyorlardı. Sorgunun belki iki saati, benim kuryeliğim üstünde geçti.

Sayın Demirel!

Kuryelik de bir iştir. Örneğin mahalle bekçiliği de bir iştir. Hiç bir işi küçümsemiyorum. Ancak, bir siyasi polisin, sorguya çektiği bir insanın çapını, değerini, kişiliğini, psikolojisini bilmesi gerekir. Polisler benim için saçmasapan raporlar dolduracaklarına, kişiliğim üstünde birazcık bilgi edinmeye çalışsalar, kurye olduğum yolunda beni saatlerce sorguya çekmezlerdi. Zaten devletin mahalle bekçiliği yaptığını iddia neyse, benim de gizli ve kanun dışı bir partinin kuryeliğini yaptığımı iddiası aynı saçmalaktır.

S

ezinlediğime, sezinlemekten 1-leri anladığıma ve beni sor-guya çekenlerin açıkça söylediklerine göre, hedefi Türkiye İşçi Partisi ve

Türkiye'deki ilerici aydınlar olan bu önceden düzenli oyunlar, asıl bundan sonra daha geniş ölçüde yapılacaktır. Ve bütün bunlar halkımız için sürpriz olmayacak, ama bu oyunu hazırlayanlar için hep fiyaskoyla sonuçlanacaktır. Çünkü, olmayan birşey, zorla var gösterilemez.

Polisin sorgusu üzerine, Türkiye'de bir Komünist parti örgütü olduğuna inanmadığımı söyledim. İnanmayışımın iki nedeni var. Birincisi, Türkiye'de en son Komünist Parti'nin yakalanışı 1950 olduğuna, ve aradan geçen on yedi yıl içinde polis ve başka ilgililer Türkiye'de Komünist Parti örgütü bulamadıklarına göre, kendi görüşüm olarak, Türkiye'de bir Komünist Parti bulunduğuna inanmıyorum. Aksi halde, bütçeden ayrılan büyük paralarla polisin ve başka ilgililerin onyedi yıldanberi hiç bir iş yapmadıkları sonucu çıkar. İkinci neden olarak, bir Komünist Partisi varsa bile, siyasi polis, Komünist Partisi'ni yakalamak için beni gözaltına alır ve sorguya çekerse, benim Komünist Partisi üyesi olduğuma inanırsa, ya Türkiye'de hiç Komünist Partisi yoktur ya da yanlış yolda olduğu için, polis bu partiyi bulamayacaktır.

Siyasi polisin üstelleyerek sorduğu bir soru da şuydu: Türkiye dışında bir Türkiye Komünist Partisi olduğunu bildiğim halde, yurtdışı gezisinden dönüşümde, niçin gelip polise bunu haber vermemişim, niçin yurtseverlik görevini yapmamışım? Korkunç bir soruydu bu. Bir yazar kişiliğinin ne demek olduğunu bilmeyenler, beni kendilerine muhbirlik yapmadım diye suçluyorlardı. Polisin yapmadığı görevini yazarmı yapması mı isteniyor? Ne yönde olursa olsun polis muhbirliği yazarmı görevi değildir. Kaldı ki, Türkiye dışındaki Türkiye Komünist Partisi için burdaki gazeteler, benim bildiklerimden daha çoğunu yazdılar. «Bilmiyorum, ama bilsem de size haber vermezdim» diye verdiğim cevap, beni sorguya çekenleri çok sinirlendirdi.

Bundan daha korkunç bir soru da şuydu: Sovyet Konsolosluğuna gidiyormuşum ve gitmeden önce, Konsolosluğa gideceğimi polise bildirmiyormuşum. Oysa başka yurttaşlar, Sovyet Konsolosluğuna gitmeleri gerekince, önceden polise bildiriyorlarmış. Yurttaşlar, kendilerinden güvensiz ya da polisten korkar böyle bir duruma düşürülmüşlerse, iktidarınız ve savundüğünüz demokrasi adına bundan üzülmeniz gerekir.

S

ayın Demirel!

Nasıl devletli, hükümetli temsil eden insanlar varsa, ben de arkadaşlarımla birlikte çağdaş Türk edebiyatını temsil ediyorum. Ve bu yetkiyi elimden almak kimsenin haddi değildir. Hiç kimse, beni kendisinden daha az yurtsever sayamaz. Dilediğim yere girer çıkar, istediğim kişiyle de görüşürüm. Bir yazar olarak kiminle ne konuşacağımı, yurdumun çıkarlarını, beni sorguya çekenlerden öğrenecek değilim.

Saatlerce, dışarda Türkiye Komünist Partisi'ni temsil eden Yakup Demirel'den, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı arkadaşım Mehmet Ali Aybar'a paket ve mesaj getirdiğim yolunda baskılı sorguya çekildim. Yakup Demirel'i tanımam, ne Türkiye'de ne dışarıda gördüm. Ama görseydim, konuşurdum, konuşmak da isterdim. Örneğin siz nasıl Brejnev'e, Kosiğin'e konuşurken, ben sizden hiç bir biçimde şüphelenmiyorsam, ben de her kimle konuşursam konuşayım, aleyhime elde bir kanıt, belge olmadıkça, hiç kimsenin benden, yurtseverliğimden şüphelenmeye ve istedikleri biçimde cevap vermem için bana baskı yapmaya hakkı yoktur.

Sayın Demirel!

Beni sorguya çeken siyasi polisiniz, «İnşallah seni bir gün ve çok yakında kısıyarak yakalayacağız ve beynini ezeceğiz» tehdidinde bulunmuştur. Bu yazımdan sonra büsbütün sinirlenip, bana daha kötü işlem yapabilirler. Ama korkmuyorum. Çünkü, kendime güvenim var ve korkulacak hiç bir iş yapmıyorum. Bana çok daha ağır sövebilirler; ama korkmuyorum, çünkü sövgülerle kendi haysiyetlerini hiçe saymış olurlar. Dövebilirler, işkence edebilirler, yine korkmuyorum, çünkü benim haysiyetim zedelenmez, ama onlar insanlık haysiyetlerinden yitirirler. Bir komployla cezaevine de atılabilirim; yine korkmuyorum, Cezaevinde de yaşamamı, çalışmamı bilirim ve birgün gerçek pasil olsa anlaşıp. En korkunç olanı ölüm mü? Ondan da korkmuyorum. Elbet yaşamak, yurdum için iyi işler yapmak, daha çok yazmak istiyorum. Ama elli yaşındayım ve yaşadığım kadar daha yaşayacak değilim.

Sayın Demirel!

Söylevlerinizde, demeçlerinizde, konuşmalarınızda, sıklıkla Anayasaya saygıdan ve demokratik düzenden söz ediyorsunuz. Siyasi polisinizin bana yaptıkları, Anayasaya da demokratik düzene de aykırıdır. Yanlış bir yoldadırlar. Bunları bilmiyorsunuz sayarak ve size yararı olur düşüncesiyle bildiriyorum. Saygılarımla.

AMERİKA VIETNAM'DA ÇOK GÜÇ DURUMDA...

■ Amerikan kuvvetleri büyük takviyelere ve ultra-modern silâhlara rağmen Vietnam'da ulusal kurtuluş hareketini ezememekte, aksine her geçen gün askeri bakımdan daha zor durumlara sürüklenmektedir.

HALÜK TANSUG

BİRLEŞİK Amerika Savunma Bakanı McNamara, kısa süre önce Güney Vietnam'ı ziyaret etti. Buradaki istiklâl mücadelesini bastırmak için, daha ne kadar Amerikan askeri gönderilmesi gerektiği meselesini, yerinde Amerikan kumandanlarıyla konuştu.

Evvelki Amerikan hesaplarına göre, 1967 sonunda, Güney Vietnam'da 470.000 Amerikan askeri bulunacaktı. Bu rakam, zafiri sağlamaya kâfi gelecekti.

Bahis konusu rakama şu sıralar (yani 1967 ortasında ulaşıldığı anlaşılmaktadır. Ve, Amerikan kumandanlığı emrine girmiş Tayland'lı askerler, Formosa'lı askerler, Güney Kore'li askerler, Pasifik T'inci Amerikan Filosu'ndaki denizciler, Filipinler'deki Amerikan askerleri, Guam arasındaki Amerikan havacıları hesaplanırsa genel yekûn 700.000'i aşmaktadır.

Oysa, ultra modern silâhlarla teçhiz olunmuş bütün bu Amerikan ordularına rağmen, Washington idarecileri Güney Vietnam gibi küçük ve fakir bir ülkede askeri hakimiyet kuramamaktadırlar.

Hattâ, Amerikan gazetecilerinin Saygon'dan gönderdikleri haberlere inanmak gerekirse, son bir kaç hafta içerisinde Amerikan Ordusu'nun Güney Vietnam'daki durumu büsbütün fenalaşmıştır. Yenilgi ihtimalini önlemek uğruna, 150.000 Amerikan askerine daha ihtiyaç vardır.

Bütün Amerikan hava bombardımanlarına rağmen, Vietnam'lı milliyetçilerin (mukavemetlerini kırmak bir kenara) hücumlarını önlemek Amerika'lılar için zorlaşmıştır.

Amerikan ordusunun zayıflığı, her geçen gün, artmaktadır. Teğmen ve yüzbaşı zayıflığı, belirli dereceye varmıştır. Askerler, özellikle zenci askerler arasında, ümitsizlik başlamıştır.

Amerikan "Associated Press" basın ajansı muhabirinin ifadesine göre, yüksek rütbeli bazı Amerikan subayları şu fikri ileri sürmektedirler:

"Amerika, kendisini Vietnam'da bir anafora kaptırdı. Anafora dış baskısını hissettirdiğimiz sürece, tehlikenin önemini anlayamayız. Ama şimdi, anafora merkezine varıyoruz. Akıllarımızı bizi diplerde doğru sürükleyebileceğini anlıyoruz."

Amerikan Kongresi'nin ortak ekonomi komisyonu tarafından bir rapora göre ise, "Vietnam harbi sebebiyle girilen askeri masraflar 1967 ve 1968 mayıs ayında 89 milyar doları geçecektir."

Oysa, Vietnam'daki Amerikan askeri kumandanlarının istedikleri gibi en azından 60.000 kişilik Amerikan takviye kuv-

vetini Güney Vietnam'a çıkarmak bile, ekstra masrafa bağlıdır.

Yeni asker çıkarması, yeni kur'a efradının silâh altına çağırılmasına, savunma bütçesinin tekrardan artırılmasına, ekonomik ve sosyal kalkınmaya ayrılan tahsisatın azaltılmasına, Güney Vietnam'da yeni askeri üsler inşasına, lojistik sınıfın tekrar genişletilmesine ve daha bin bir askeri yüke bağlıdır.

Bütün bu tedbirler alındıktan sonra bile, Güney Vietnam'da Amerikan ordusu durumunun emniyete sokulabileceği garanti- lenememektedir.

ALMANYA

■ Ekonomik buhran karşısında bütçe giderleri kısıyor.

PATI Alman hükümeti, ekonomik buhran karşısında bulunduğu kararına varmıştır. Gittikçe büyüyen bütçe açığını kapama tedbirleri düşünülmüştür. Bu maksatla, savunma bakanlığı ile sosyal yardım masraflarını kısıma yoluna gitmiştir.

Batı Almanya gibi çok ileri endüstriye sahip, Avrupa ortasında stratejik mevkie yerleşmiş, Batı Bloku savunma sisteminde ve ekonomik bünyesinde hayati rol sahibi, milletler arası

VIETNAM'DA BİR UTANÇ SAHNESİ!
Amerikalılar masum insanlara ateş ve ölüm yağıyor

politikada en ön sırayı işgal eden bir ülke için böylesine kararların önemi aşikardır.

Aynı hayati önem sadece Batı Almanya'nın kendisi açısından değil, fakat müttefikleri ve tüm dünya açısından da mevcut sayılabilir. Çünkü Batı Almanya'nın gerek askeri, gerekse ekonomik bünyesinde yapacağı değişiklikler, ister istemez, Batı Bloku "gidisi"ni etkileyecektir.

9 Haziran 1967 günü Başbakan Kiesinger'in basına verdiği bilgiye göre, bahis konusu "masraf kısıma" rakamla şöyle ifade olunuyor:

1968 yılında, bütçe 5 milyar 300 milyon Mark kısılacaktır. Takriben 1 milyar 500 milyon Mark'lık yeni vergiler konulacaktır. Bunlara karşılık, devlet bütçesinden 5 milyar 200 milyon Mark'lık kredi açılarak, iş-

lemi genişletilmeye çalışılacaktır.

Kalkınma hızı ise, 1968'de yüzde 4 ve fiat artışı yüzde 1.5 olacaktır. Kalkınma hızı 1970 ve daha ilerisi için yüzde 1 hesaplanmıştır.

Bütçe kısıntılarının daha ziyade savunma ve sosyal yardım alanlarında kendini gösterdiği anlaşıyor. Savunma bütçesindeki 1968 yılına ait 2 milyar Mark'lık azalmaya karşılık sosyal yardım bütçesinde 1 milyar 200 milyon Mark'lık indirim yapılıyor.

Batı Alman ordusu mevcudu, NATO planlaması gereğince 508.000'e çıkarılacakken (şimdiki mevcut 460.000'dir), 1968'de 400.000'e indiriliyor. Dolayısıyla, Batı Almanya'nın Birleşik Amerika'dan satın alacağı "F-104" tipi uçaklar ve kara ordusu roketleri, iptal olunuyor.

DÜNYADA YEDİ GÜN

● Paris'teki Kürt İhtilâli temsilcisi Emir Kâmurân Bedirhan, Sunay'a hitaben bir bildiriyi yayımlayarak "Türkiye'deki 7 Milyon Kürt için Kürtçe konuşma, Kürtçe gazete çıkartma ve Kürt okulları açma hakkının tanınmasını" istedi. Bedirhan, Amerikan, İngiliz, ve Batı Alman çevrelerinden mali ve siyasi yardım görmektedir.

● Fransız Başbakanı George Pompidou Moskova'yı ziyaret etti. Kosigin'in de Gaulle ile görüşmesinden sonra yapılan bu ziyaret teknik konulara inhisar etti. Moskova ve Paris'in yakında uluslararası politika alanında beklenmedik kararlar almaları ve Batı Almanya'yı da bu kararlara sokmaya çalışmaları bekleniyor.

● Patlak veren iç Java'dan sonra Nijerya'nın da "Vietnamlaşması" ihtimali kuvvetleniyor. İç savaş dolayısıyla Nijerya'nın batıya petrol satışı durakladı. Batılılar ise Nijerya'yı "Kongolastırmağa" çalışıyorlar.

● Sovyet Komünist Partisi Genel Sekreteri Brejnev, Ortadoğu olaylarıyla ilgili olarak "... Mütecaviz İsrail'liler, en berbat haydutlar gibi hareket etmektedirler. Hitler'ci Nazileri taklide yeltenmektedirler" dedi.

● Bolivya'da iç savaş gün geçtikçe şiddetleniyor. Gerillacı milliyetçilerle başa çıkabilmek için Bolivya Hükümeti, komşu Arjantin'den askeri birlikler istedi.

GÜN YAYINLARI SUNAR

İHTİLÂLİN ÖZÜ MAO ÇE TUNG

Batı'da, özellikle Fransa ve Amerika'da satış rekorları kıran, Çin'de Kızıl Muhafızlar'ın ve Kültür İhtilâli'nin el kitabı, kitle gösterilerinde ellerde bayrak gibi taşınan KIRMIZI KİTAP Bütün kitapçılarda 7,5 liradır.

Genel Dağıtım: GÜN YAYINLARI — Atasaray 106
Cağaloglu, P. K.: 1119 — İSTANBUL

Ant Der: 265

Tarım bütçesi ise, yegâne artışı kaydediyor: 1967'de 4 milyar 700 milyon Mark iken 1968'de 5 milyar 500 milyon Mark'a çıkıyor.

Kısacası, masraflar azaltılarak bütçe dengelendirilecektir. Devlet bütçesinden verilen kredilerle, ekonomi canlandırılacaktır. Böylece, 1966 ortasından beri kendini hissettiren enflasyonist baskı, giderilmiş olacaktır.

Oysa, enflasyonist eğilim Batı Almanya'ya has değildir; başta Birleşik Amerika bulunmak üzere tüm kapitalist blokta kök gezmektedir. Bir sistemin bünyesi icabıdır. Nitekim, Washington idarecileri, 1967 ikinci yarısı için enflasyona karşı mali tedbirler alma durumundadırlar. Fransa'nın ümidi, Doğu Bloku'yla ticarettedir.

Dolayısıyla, kapitalist bloka dahil Batı Almanya'nın tek başına koyacağı mahalli tedbirlerle enflasyon etkisinden kendisini kurtarması imkânı yoktur.

Sonra, masraf kısma ve devlet kredilerini artırma, yeterli tedbirler sayılmaz. Nitekim, Bonn hükümeti, 1967 yıl başında bütçe masraflarını 3 milyar 500 milyon kıstı; devlet kredilerini 2 milyar 500 milyona çıkarmıştı.

Bunlardan hiçbir müsbet sonuç sağlanamamıştır. Aksine, bütçe açığı artmıştır. Şimdi ise, aynı tedbirleri (iki misline yakın oranda) tekrarlama durumu vardır.

Hâlen, endüstrinin özel liderleri, kendi envestismanlarını (enflasyon korkusuyla) azaltmaktadırlar. Devlettten yardım beklemektedirler. İstihsal, 1967'nin ilk 6 ayında, 1966'ya oranla yüzde 6 gerileme göstermektedir.

İhracatçıların fevkalâde gayreti olmasa, ekonomik sıkıntı bütüştün artacaktır.

Oysa, Batı Almanya'nın dış pazarları ufalmaktadır. Mesele, son Ortadoğu olaylarında Batı Almanya'nın (Amerika ve İngiltere ile beraber) İsrail'i desteklemesi, Arap ülkelerinin Batı Alman mallarına boykotuna sebep olmuştur.

Kaldı ki, enflasyon baskısında ki diğer Batı'lı ülkeler de ithalatı kısıp ihracatı azaltma çabasındadırlar. Üstelik, Amerika'ya Batı Alman silah siparişlerinin kısıtlanması, gayet tabii Amerika'nın da Batı Almanya'dan ithalatına tesir edecektir.

Batı Almanya içersindeki ekonomik buhran, tabii siyasi yankılar uyandıracaktır. Partiler, halk kütüphanelerinin baskısı altında sarsılacaktır.

Yani, Batı Almanya gibi ihracatla yaşayan endüstrileşmiş bir ülke için, ortaya iki ihtimal çıkacaktır. Ya, Doğu Bloku'nun genel enflasyonist akımına boyun eğip sonu tahmin edilemeyecek sarsıntıları göze almak. Veya, Doğu Bloku'nda yeni pazarlar sağlayıp, ekonomik fırtınayı "liberalist rüzgârlardan masun devletçi Doğu İmanları"nda atlatmak.

Her iki ihtimalin önemini, tüm dünya gidipati bakımından, izahı ihtiyacı var mı?

Hüseyin BAŞ

AĞLAMA DUVARI

■ Ortadoğu olayları sırasında Doğu Almanya, Batı Almanya, Fransa, Yugoslavya ve Bulgaristan'da bulunan dış politika yorumcumuz HÜSEYİN BAŞ, olayların gerek doğu, gerekse batı başkentlerindeki yankılarını ve değerlendirilişini yakından gözlemek imkânını bulmuştur. Birkaç sayı sürecek olan bu yazı serisinde HÜSEYİN BAŞ Ortadoğu olaylarının içyüzünü inceleyecektir.

ORTADOĞU krizi, İsrail'in dört Arap ülkesine saldırısıyla dünya barışını ciddi bir şekilde tehdit etmeğe başladığı günlerde yurt dışında olmaman, bana, Ortadoğu olaylarına daha sağlıklı bakmak imkânını verdiği kanısındayım.

Çeşitli haber kaynakları ve haberleşme araçlarının hemen büyük bir kısmının, özellikle Türkiye'de, Siyonizm - Emperyalizm saldırı ortaklığının elinde bulunduğu düşünülürse, yurt dışında yapmak imkânını bulduğum gözlemlerin önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Etkin haber alma araçlarının, akıl durdurucu şartlama mekanizmasının rahatlıkla at oynattığı ülkelerde emperyalizm — karşı güçlerin direncinin, örgütünün güçsüzlüğü ölçüsünde — rahatlıkla borusunu öttürür. Paris'te basını etkileyen uluslararası Siyonizm, marifetini ince yöntemlerle sürdürmek zorundadır. Bizdekiler böyle bir gereklilik de duymazlar. İki sütunluk ilan için kapı asırduran, yalvaran takım dünden hazırdır. Küfür mü, yalan mı, iftira mı, aşağılama mı, yönünü gösterin ona yeter... Progresist geçinçlerin yalana, düzene katılmaları daha da bir ince, daha da bir süslüdür. Progresist fiyakalarına toz kondurmadan, laf ebeliği, dolambacı mantık dizileriyle ortalığı bulandırırılar. Tarafsızlık, entelektüalizm adına mazlumu arkadan hançerlemenin yolunu ararlar.

Öte yanda, akılla yüreğin, bilince inançın, saptırmalar, karmaşık düzenler arasında gerçeği bir güçle çekip çıkartışı var... Solun yekelli, mazlumdun, halkların kurtuluşlarından yana olan sesi, çabası, bütün tuzaklardan bir hamlede sıyrılıp meselenin canahcı noktasına varışı var. Gerçeği büyük bir sabırla halkına anlatışı var. Solun güç sınavını yüzakıyla veriş var.

Saldırısı örtbas etmek için İsrail ile patronu Anglo-Amerikan emperyalizminin batı başkentlerinde bilinci ya da bilimsiz, ardınyetli ya da içten bir iğrenç oyuna katılan Byron tipi coşkun bazı entelektüellerle, kapitalizmin dümen suyunda giden sözde sosyalistlerin yardağılığıyla girdiikleri «beyin yıkama» kampanyasının gücünü, yaygınlık ve etkisini elle tutulur bir biçimde gördüm. Ama Batı'da bu yalan-dolan furyasının yanı sıra, gerçeklerin bu gayya kuyusunda kaybolup gitmesini engelleyecek güte bir basın, sıra sıra uamulu kalemler, yalancı düzmece yaldızını kazıyan, iskambil kağıdından satırları bir fiskede yakan yürekli insanlar da vardı.

Basın, radyo gibi geniş haberalma ve yazma olanaklarını ellerinde tutan büyük sermaye, yahudilerin eski cefakârları, tarafsızlık adına lafları ağızlarında geveleyen, yan çizen, Byron tipi coşkun entelektüeller, parasütüden işbirlikçiye daha düne kadar Cezayir halkına ve onlarla aynı amaç için savaşan Fransızlara etmedikleri eziyet bırakmayan OAS çetesi, Süveyş saldırısının yapıncıları sözde sosyalistler, beyin yıkama koalisyonunda yer almakta idiler.

Böylece, örneğin Fransa'da, Batı Almanya'da, İngiltere'de, Belçika'da, Hollanda'da basında, radyo ile ve öteki yayım araçlarıyla günlerce Siyonizmin haklı(!) ve dahiyane(!) zaferine alkış tutuldu. Arap, «genocides» ile suçlanarak lanetlendi, aşağılandı. Ve en acısı, tathisu solcuları bu yalan dolan furyasına, bu iğrenç propagandaya «solculuk» adına katılmakta sakınca görmediler, en güvenilir sanatçılar, en gözü pek saydığımız entelektüeller keskin zekalarını apaçık ve purl purl olan meseleyi, anlaşılması güç bir duruma getirmekte, mistifiye etmekte birbiriyle yarış ettiler.

Hahamların toplanıp «yahudilerin işgal ettiği topraklardan çıkarması için bitip tükenmez dualarını sürdürdükleri bir sırada, askerler, Yahudi'nin yüzyıllardır «Yarın Kudüs'te» duasını gerçekleştirmekte... Kutsal şehirde, Ağlama Duvarı'nın önündeler... Barışa gözyaşı döküyor olmalılar... Ama propaganda bütün iğrençliğiyle karanlık işini sürdürmekte... Arap aşağılanmalı... Öylesine küçük düşürülmeli, öylesine ezilmeli ki... Kalkamam... Renkli bayraklar, askerler, makinalı ta-

bancalar... Ömer Camii önünde Paris Match'ın kapağına poz veriyorlar... Anglo-Amerikan postalları altında ezilen Arap dünyası... Arap dünyası, Arap'ın onurudur... Evet, önemli bu nokta... Arapın onuru önemli... Nazi kamplarında eriyen altı milyon yahudinin canları karşılığında İsrail'in savaş çılgınları silah satmışlardır. Başkalarına çevirmek için o silahlar... Aryen ırkının dışındaki ırkları aşağılamakta dahiyane metodlar kullanan Nazilerle yarışıyorlar. Dün kendi ırkına yapılmış bugün kolları kıpırdamaksızın araplara reva gördüler.

Arap askerinin pantolonunu çıkartarak resimler çekilmesi boşuna değil. Yahudinin hedefi, «Arapı aşağılamak»; inceden incede hesaplı bu... Arap askerini pantolonunu çıkarmaya zorlamak rastlantı değil. Başbaşa bir «aşağılama» tekniği... Etkin ve canahcı...

Sonra Napalm'ler var... Yakan, eriten, tıpkı Vietnam'daki gibi... Saldırganın teşhisinde en kesin belirtidir napalm... Sonra yıkılan köyler, evlerinden, topraklarından sökülüp atılan yüzbinlerce Filistin'li muhacire eklenen yüzbinler var... Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, gençler var... Duyulmayan çığlıklar var...

Ama Avrupa'da siyonist güçlü... Rothschild, Yahudileri kurtarmaya çağırıyor Fransızlar!... Uçakları Arap köylerine napalm yağdırıyor Dassault, yurttaşlarını «ırkdaşlarına» yardımına çağırıyor... Paralar banka hesaplarında birikiyor, birikip kabarıyor ve napalm olup cehennem gibi yağıyorlar Arap'ın başına... Ve bütün bunlar insanlık adına yapılıyor...

Avrupa burjuvası, Nazilere teslim edilen altı milyon Yahudi'nin günahını çıkarıyor... Arapın sırtından...

Her şey, görülen, görünmeyen tek elden yönetiliyor. Güzebağcı, sihirli değneğini vuruyor: Vitrinlere piyasaya yeni çıkmış «Yahudi Ordusu araçları» dolduruluyor... Ünlü şarkıcılara «kasideler» ısmarlanıyor... Arapın çölüne hayat, uygarlık dünyasına uygarlık getiren kahraman, aynı zamanda «seçilmiş» ırkın menkıbesini yansıtan filmler afişleri süslüyor... Vitrinlerde menkıbeler, kasideler filmlerle yarışmaktalar... Yahudi, sinagoglardan sinema afişlerine, kitapçı vitrinlerine, gazete sütunlarına, sokaklara taşıyor.

Arabi soran yok!

Ama bütün bunlar yaldız... Kaybeden gerçekte kazanan. Marx, «Savaşın ululanacak yandır bu; ulusları dener. Mumluların havayla temaslarında birdenbire dağılıp koybolmaları gibi, savaş yaşama gücünü yitirmiş bütün sosyal kuruluşların ölüm cezasıdır» diyor. Lenin ise şöyle tamamlıyor Marx'ın sözlerini: «Devrimci bir ortamı hiçbir şey kaybedilmiş bir savaş kadar kesinlikle hazırlayamaz!»

Emperyalizm, uyanan Arap milliyetçiliğinin yaydığı güçlenmesine meydan vermemek için birbiri ardından üç defa vurdu. Hem de olanca gücüyle...

Ama uyanan insanı uyutmak zor. Zincirleri kıran insanı yeniden zincirlemek imkânsız... Boyunduruktan silkineni yeniden boyunduruğa vurmak güç...

Nasır'ın başında zaferin tantanalı defnesi yok... O kurtuluşun meydan savaşlarını «kaybederek» kazanıyor... Büyük çıkar imparatorluklarını «kaybederek» dize getiriyor. Hiçbir başarı, hiçbir zafer, Arap uluslarının uyanışını bu «kaybedilen muharebeler» kadar kamçılayamaz. Ona bu kurtuluşun yolunu bu denli açık ve kesinlikle gösteremez.

Bugün Nasır, Süveyş'ten Aden'e uzanan Arap milliyetçiliğinin olduğu gibi, Afrika'dan Latin ülkelerine kurtuluşlarının yolunu arayan bütün üçüncü dünyanın, mazlum ulusların umudu, inancıdır. Sfenks'in gözü yaşlı imiş, ne çıkar... Piramit'ler bütün ağırlıklarıyla köklü bir biçimde durmaktalar... Orada, Assuan'ın yaşattığı çölde... Emegün Assuan'ın...

Gelecek yazı: SUÇÜSTÜ

KARL MARX'IN ŞAIRLİĞİ VE ŞİİRLERİ

Bilimsel sosyalizmin kurucusu Karl Marx'ın gençlik yıllarında şiir yazdığı ve bu konuda da oldukça iddialı olduğu Türkiye'de pek az kimse tarafından bilinmektedir. Marcel Ollivier'in aşağıda okuyacağımız incelemesi, Karl Marx'ın şiirle uğraştığı gençlik çağlarına ışık tutmakta ve bazı şiirlerini tanıtmaktadır.

MARCEL OLLIVIER

MARX'ta şiir zevkini, ilerde kayınpederi olacak olan Ludwig von Westphalen uyandırmıştı.

Kibar bir semtte, Brückenstrasse ile Römerstrasse'nin kesiştiği köşede birbirine bitişik evlerde oturan Marx ve Von Westphalen aileleri, aynı okullarda okuyan çocukları Karl ve Edgar ile Sophie ve Jenny dolayısıyla tanışmışlardı. Jenny von Westphalen neşeli, hareketli, şakacı ve sağlam karakterli sarışın güzel bir kızdı. O zamanlar babasının avukatlık yaptığı geyrin lisesinde okuyan genç Marx çok geçmeden, genç kıza gittikçe artan bir bağlılık duymaya başladı. Öte yandan, genç kızın babası da ona derin bir dostlukla bağlanmıştı. Sağlam karakterini, dürüstlüğü, açık sözlülüğünü ve erken gelişmiş zekasını pek beğeniyordu. Deli-

kanlı onun dikkatli bir dinleyicisiydi. Westphalen'lerin salonunda uzun geceler boyunca Westphalen ona sevdiği yazarlardan söz ediyor ve yetmişlik ihtiyarla genç lise öğrencisi sırayla, Lessing'i Goethe'yi okuyor, yaşlı adamın özellikle sevdiği romantik şairlerden mısralar söylüyorlardı. Gençliğin verdiği heyecanla delikanlı, bu büyük adamların yolundan gitmeyi tasarlıyor, şiir alanında ünlü bir kimse olmanın düşünü kuruyordu.

Böylece daha lise sıralarından başlayarak mısralar çizgiştirmeye başladı. Çoğunlukla yergiler yazıyordu. Mısralarına konu olarak aldığı kimseler yazdıklarından enikonu çekinmekteydi ve gerek arkadaşları, gerekse öğretmenleri onun bir şair olduğunu kabul ediyorlardı.

Ama şiir zevkine kendini asil orta öğrenimini bitirdikten sonra, 1835 Ekimiyle 1836 yazı arasında geçirdiği iki sömestr sırasında Bonn'da verdi.

Bonn, Ren nehrinin kıyısında, bağlarla örtülü tepeler arasında 40.000 nüfuslu küçük bir şehirdi. 700 öğrencisi olan bir üniversitesi vardı ve şehir, Renanya'nın entellektüel merkezi olduğu gibi aynı zamanda da romantizmin en güçlü köşelerinden biriydi. Genç Marx, Bonn'a varır varmaz büyük bir ateşle çalışmaya koyuldu ve altı değişik derse birden yazıldı. Ama bu büyük gayret uzun sürmedi. Neden böyle olmuştu? Delikanlıyı duraklatan neydi? Renanya manzaralarının insanı gevşeten yanı mı, yoksa edebiyatın en şerefli, en ünlü adlarından biri olacak olan, Heine'nin buralarda kendini duyurmakta olan anısı mı?

Nedeni hangisi olursa olsun, şurası kesin olarak görülüyor ki bakanlıyasını vererek üniversite öğrenciliği aşamasına yüksel-

KARL MARX
Şiir de yazmıştı

miş olan genç adam, başlangıçta kendini soktuğu disiplini biraz gevşetmişti. Aile denetiminden kurtulmuş ve sevdiği kadından uzak düşmüş bir kimse olarak kendini atabildiğine, öğrencilik hayatının zevklerine verdi. Ayrıca bölge de Marx gibi mızacı ateşli ve üstelik de bir kadını seven on sekiz yaşındaki bir delikanlının dayanamayacağı kadar tatlı pek çok olanaklar sağlayan bir yerdi. Burada geçirdiği günler üstünde bilgileri-mizden, onun sık sık kurlarda gezmele yaptığını, yamaçlarında Orta Çağ kalıntısı kasabalara rastlanan tepelere tırmandığını ya da herhangi bir hanın bahçesindeki çardağın altında otur-maktan hoşlandığını öğreniyoruz.

Üniversitenin "Şairler Klübü" ne de girmişti. Lirik şair olarak ün yapacak olan Emmanuel Geibel ile Marx'ın on, on iki yıl sonra "gerçek sosyalizm"e katacağı Karl Grün'le birlikte girdikleri bu klüpte Marx önemli üyelere biriydi.

Bu devre, o zamanlar bir kaç yıl önce çıkmış olan "Türküler Kitabı" adındaki eserine bütün Almanya'nın hayranlık duymak-

ta olduğu Heine'yi göklere çıkardığı bir dönemdi. Kitabın uyandırdığı ilgi öylesine büyüktü ki, Alman Diyet Meclisi, bu kitabı da "Genç Almanya" topluluğununkilerle birlikte yasak kitaplar listesine almak zorunda kaldı. Bu etkiden genç Marx nasıl olur da uzak kalabilirdi? Nitekim öyle oldu. O sıralarda yazdığı şiirlerinde bu etkinin açıkça görülmesi bir yana, yayımladığı ilk şiir kitabına da Heine'nin kitabına koyduğu adı verdi.

"Gönderdiğin şiiri okudum. Şurasını açıkça belirtiyim ki ne anlamını ne de eğilimini anladım. En ateşli isteklerin tatmininin, sevgi konusu nesnenin değerini azaltması ve hattâ bu sevgiyi büsbütün ortadan kaldırması çok beylik bir fikirdir. Senin söylemek istediğinin bu ol-

madığını sanıyorum. Zira bu çözümlen bir fikir, pek pek, bir ah-lâk ilkesi olmaktan öteye gide-mez. Sen, mutluluğunu soyut idealizmde, hayalde bulmaya mı umuyorsun?.. Kuşacan, bana bu konuda bir anahtar vermeni isterim; zira söylemek istediğini yorumlamakta yeteneksiz, yetki-siz kaldığımtı itiraf ediyorum." Babası 1835'te Marx'a böyle ya-zıyordu.

Babasının genç Marx'a 18 Kasım 1835 günü gönderdiği bu mektup iki bakımdan önemlidir: Birincisi, genç Marx'ın üniversiteye başlar başlamaz -ka-yıt tarihi aynı yılın 15 Ekimi-dir- kendini şiir yazmaya ver-miş olduğudur. İkinci olarak da, yine bu mektuptan, onun ilha-mının niteliğini, çeşidini öğren-miş oluyoruz: İdealist ve hayal-perest. Genç şair, daha başlan-

Müzelik

BU tür olaylara kulağı kabarık eşe, dosta da sordum; ne du-yan var, ne bilen, ne de gören.. Oysa en entipüften el göste-rilerinde, ortaklık hop oturup, hop kalkardı. Batı'ları kasıp-ka-vurmuş bir sanat eri, şu kıyıköşe ülkede, piyasası etsin de, bunca azgırlıkların çıtı çıkmasını ha? Olacak şey değil!

CEP DERGİSİ'nin geçen sayısında (Haziran 1967), Nurul-lah Berk'in bir yakınmasını okudum da öylecene usuma takıldı bu antikalık: Hep bilirmişiz, Henri Moore diye dilere destan bir İngiliz heykeltıraşı varmış; o kısır, ilze sanat evreninde, tâ Turner denen evlere senlik zattan bu yana böylesi, bu biçim beceriklisi görülmemişmiş. Tutmuşlar, — her kimlerse — İs-tanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nde bir sergi düzenlemişler Mr. Moore adma. Adamcağızdan üç-beş çorijinalı yapıt da kopar-mışlar bir punduna getirip; gerisi seçkince işlerinin fotoğrafı, Amennâ, değil mi? Ne ki, bunca emek güme gidiyor, salt BA-SIN'ımız varımda-daymazlığı yüzünden! Yine N. Berk'in tanı-tınıyla; yüzyıllar boyunca buz mu buz İngiliz yontu sanatından sımsıcak fışkıran, yüce yapıtları Mısır'ın, Hitit'lerin gura-nite oyulmuş ağır, anısal yapıtlarını anıtan, üstelik bir mül-yon siterlin değerindeki birkaç yontusunu ünlü Tate Gallery'ye bağışlayan ve de bu yüzden tüm İngiltere'ce kutlanan, alkış-lanan sayın Mr. Moore, bizimki gibi kadir-kıymet bilmez bir ülkede ulu-orta güme gidiyor... Niye? Yine N. Berk'in deyi-miyle; z...seviyesi artık utandırarak kadar düşüğe BASIN'ımız yü-zünden!

Şimdi azıcık durup, bu tatsız işteki gerçek sorumluları kur-

Duygulanmalar

İğilenemiyorum rahatça
Gönlümü çeken şeyle,
Mücadeleye çağırırken her
sey
Şakin olamıyorum.

Herşeyi elde etmek isterdim,
Bütün tanrısal lütufları.
Bütün bilgileri edinmek,
Sindirmek benliğime bütün
sanatları.

Atılalım yığıtçe İleri
Bir an durup dinlenmeden.
Durmamalı hareketlessiz,
Hiç bir şey istemeden ve hiç
bir şey yapmadan.

Katlanmamalı sessizce
O iğrenç boyunduruğa.
Çünkü duygular, istekler
Ve eylem bizim.

KARL MARX

İNSAN GURURU'ndan

... Ama aşk ateşi iki insanı birleştirince,
İki kişinin benliği kaynaşınca,
Ve biri diğerine, yeryüzünde
Artık yalnız olmadığını söyleyince

İşte o zaman bir ses duyulur
Bir Eolya harpini andıran,
Sonsuz güzelliğin içinde
İstek ve tutku parıltıdır.

Jenny, şunu açıkça söyleyebilirim:
Birbirimize verdiğimiz gönüllerimiz
Aynı ateşle yanıyor
Ve aynı suyun dalgalarında çırpınıyor.

İşte o zaman çarpıyorum eldivenimi
Bütün dünyanın suratına,
Ve dev cüce yıkılırken
Kalıntısı, beni yakan ateşi söndüremeyecek.

Yürüyeceğim tıpkı tanrılar gibi,
Yıkıntılar arasında muzaffer,
Her söz alev ve eylem,
Yaradana eşiti olacağım.

güçten beri karşınıza bu kimlik-
le çıkar ve bütün değişik görü-
nüşlere rağmen de yine öyle ka-
lacaktır. İdealist olmasına, ger-
çekten tepeden tırnağa idealist-
ti. Hem de, Riazanof'un dediği
gibi yalnız ahlakçı bakımdan
idealist değil, sözün tam anla-
mıyla "felsefi" bakımdan da ide-
alist. Bunda şaşılacak bir yan
da yoktur. Her şey onu bu yöne
İtmekteydi: Çevresi, eğitimi,
okudukları. O devirde tanrıları,
Shakespeare'in yanı sıra Kant,
Fichte ve Schiller'di. Daha son-
raları bunların yerini Hegel al-
dı. Kısa bir mücadeleden sonra
da artık bütünüyle Hegel'e katıl-
dı. Diğer bir çokları gibi filo-
zofun vargıları yüzünden ondan
soğuyarak koptuğu ve Feuer-
bach'ın materyalizmine, bu ma-
teryalizmi aşmak isteyecek bi-
çimde sıkıca bağlandığı zaman
bile düşüncesi yine idealist ka-
lacaktır. Doktora tezinin ithaf
yazısında Westphalen baronuna

"İdealizm imgeleme değil, ger-
çektir" demiyor muydu?

Hayal kurmak ise Romantik-
lerde çok görülen bir eğilim ve
yatkinlikti. Özellikle, bir önceki
kuşak olan Tieck'lerde, Nova-
lis'lerde (bu arada Heine'nin ilk
devresini de saymıyoruz) bu pek
belirgindir. İşte bu etki Marx'ta
da açıkça görülmekteydi.

Şurada yanılmamak gerekir:
Onun için basit bir eğlence,
duygularını dile getirmek ya da
öğrenim sırasındaki sıkıntılı an-
larını geçiştirmek amacıyla kul-
landığı bir yan-ığraşı değildi
şir yazmak. Çok daha cid-
di bir bağlılıktı.

Bu çalışmalarının ürünü, Berlin
Üniversitesine girişin-
den iki ay sonra 1836 Ara-
lık'ında nişanlısına gönderdi-
ği, şiirlerinden yapılmış üç
derleme oldu. İkinci "Türküler
Derlemesi", (Buch der Lieder)
Karl Marx, Berlin 1836 başlığını

taşıyordu. Diğer ikisi de "Aş-
kın Kitabı", Karl Heinrich Marx
tarafından, Kasım 1836 sözleriyle
yayınlandı. Trier'de geçirdi-
ği 1836 yılının tatilinde genç
Marx sevdiği kızla nişanlanmıştı
ve söz konusu kitaplarını da bu
mutluluk içinde tamamladı.

İşte o kitapçıklardaki şiirler-
den bazıları: Bu mısraların ya-
zarının ilerde o bildiğimiz adam
olup olmayacağını insanın ne
derecede doğrulukla kestirebile-
ceği, bunları inceleyerek daha
iyi anlaşılır kanısındayız.

YÖNELİŞLER

NATHALIE Sarraute adsx-
laştırılmış, anonim bir dünya
sunuyor bize. Yalnızca zamir
kullanmakla yetiniyor. Teknik
bir sorun bu; ama aynı zamanda
bu tekniği yaratan bir felsefe
sorunu da. Kişiliğin silindiği bir
dünya tasarımı, anti-romancı-
lardan önce de kullanıldı. Şu o-
layların içinde yuvarlanıp giden,
nesne karşısında şaşırıp hepi-
mizi simgeleyen anonimlikler.

Yönelişler'de sözkonusu edi-
len "onlar" dir, "kadın" dir, "er-
kek" tir, "çocuk" tur. Romanın a-
dı bile bireyleşmemişliği belir-
ten bir sözcükle karşılanmış-
tır: Tropism. Bilinçsizdir insan-
lar, bitkiler gibi.

Kadın "erkek" le çevrilidir ro-
manda, ben'i onunla şartlandı-
rılmıştır; durmadan bu nesne-
yi, sessizliği ardındaki erkeği iz-
ler. Kendi özgüllüğünü koyamaz
ortaya. Bu yüzden de dilde, ör-
neğin bir Nathalie olarak değil,
bir kadın, bir zamir olarak ka-
lır. Yönelişler'in manevi ortamı
tek sözcükle karşılanabilir: Hiç-
lik. Olay yoktur, hiç bir şey ol-
maz. En ufak sevgi ya da nef-
ret belirtisi bulunmaz.

Düpedüz insanlaştırmaya de-
nemek. Elbette. Anti-roman bir
anlamda çöküşün nesnelleştiril-
mesidir. Kendi yarattığı dünya-
dan şaşkına dönen, değerleri-
nin gayri beşerliliğini kavrayan
burjuvazi, bu dünyayı biçim yo-
luyla reddetmekten başka ne
yapabilirdi? Roman, çıkışında,
yükselen burjuvazinin sanatı,
aynı zamanda da en güçlü silâ-
hıydı. Aynı sınıf, şimdi anti-ro-
manla kendini yadsımaya yöne-
liyor. Ama somut bireyi reddet-
tiği için insanların dünyasıyla
da ilgisini kesmiş olmuyor mu?

Yönelişler'de sayısız kıpır-
tılarla çevriliz ve bu kıpırtıların
imlediği şey, sessizliktir. Gerçi
sessizliğin sunuluşunda bir yü-
rek burkuçluk yok denemez. Ne
var ki sunuş, içlemi değiştirmiş-
yor. Tam karşısı, sessizliği ya-
ratıcı insan praksi'sinin üstüne
çekiyor; yapışkan gece karan-
lığı gibi. O küçük çocuk da bu
karanlığın içinde. Kıpırtısız, bi-
linçsiz; büyüdüğünde tarihi ya-
pacak bir insanoglu gibi değil
de, bir nesne gibi.

Ahmet OKTAY

BULANTI

Günümüzün sözü en çok
edilen edebiyatçısı olan
Sartre filozof olduğu ka-
dar güçlü bir romancıdır
da. Onun en beğenilmiş ro-
manlarından biri olan Bu-
lanti, Semih Tiryakioğlu'n-
un özenli çevirisiyle Var-
lık Yayınları arasında çık-
tı. 6 lira.
Ant Der: 260)

MAO TSE - TUNG
CHE GUEVARA

GERİLLA HARBI

ÇIKTI

Türkçesi: Can YÜCEL
Kapak resmi: BALABAN
7.5 lira
NOT: Tek siparişler için
pul gönderilmesi..
PAYEL YAYINEVİ
P.K. 889 İSTANBUL
(Ant Der: 264)

SATILIK MATBAA MAKİNASI

1. Augsburg Fabrikası'nın 82 X 114
2. Johannesburg Fabrikası'nın 63 X 95
boylarında halen işletilmekte olan eski Alman sağlam
makinaları 50'er Bin lira ile satılıktır.
İstanbul'da Sirkeci'de

TAN GAZETE VE MATBAASI'NDA

ŞEF BAY NATİK'A MÜRACAAT
(Ant Der: 261)

calayalım: Şu vaveylayı koparan sayın Nurullah Berk'i taun-
suz elbette.. Yoo, bani şu evvelki yıl Devlet Resim-Heykel Ser-
gisinde ajüris üyesi olup da, kendi tablosuna oy vererek ebi-
rincisliği kazandığından kem gözlere sürme çekişli nedeniyle de-
ğil canım; biricik resim-heykel müzeminin müdürü olduğundan
elbette.. Müdürlük bu, dile kolay; ülkemizde, özellikle şu imame
kente kalbur-üstü tüm pılastik sanat olaylarından, bunların
gereğince düzenlenip, tanıtılmasından sorumlu tek yetkili emer-
dis.. Eee, bir de bakıyorsunuz bu suçlu, güçlülük taslamaya yel-
teniyor durup dururken!

A müdür, a birader; eîndeki kozlar, ödeneklerle, basınla
törlü ilişkilerle, Akademi çevresindeki sözügeçerliliğiyle, üstten
alta işgüzar tanışılma şu Henri Moore'cağızı bizlerle baş-göz
etmede bunca beceriksiz, üşengeç olursan; sonra da ayıbını baş-
kalarının uğrasına sıvarken, öz görevinden, — hanidir susup —
sanatçı kişiliğinden hiç mi hiç tedirginlik duymazsın? Bir afis,
hiç değilse — hani şu vurdum duymaz — gazetelere, dergilere
verilecek minicik ilânlar ödeneginden de mi yoksundu müdür-
lüğünüz, akademiniz?

H. Moore, elbette çağımızın önemli sanatçılarından; eh biz
de kolayca İngiltere'ye gidip, Tate Gallery'ye uğrayamayacağı-
mıza göre, sayın Berk'e uğrayıp azıcık rahatsız eder, o soylu
yapıtların kimliğini, kişiliğini bize de öykülemesini dileriz, e mi?

ELOĞLU

Basın: 18171/263

haftanın karikatürü

Başbakan Coca Cola fabrikasını gezdi

Sահrinizde bulunan Başbakan Süleyman Demirel beraberinde bakan Demirel, Bakanlar, İstanbul Valisi, Belediye Reisi ve kalabalık bir heyet olduğu halde önceki gün İstanbul Meşrubat sanayi (İMSA) Ltd. Sti.'ni (Coca-Cola Fabrikası) ziyaret etmiş ve may ve salkım tesislerini görmüştür. İMSA'nın sahibi Kemal Has, sayın Başbakanımız fabrika hakkında geniş tırahatta bulunmuş ve müessesenin temamen Türk sermayesi ile kurulduğunu, 600'ü aşan personeline temamen Türkler olduğunu söylemiştir.

(Bugün - 11.7.1967)

HARAM ŞEYLER

İslâm hükümlerinden bazıları yemeğe, içmeğe, giyinmeğe, temizlenmeğe dairdir,

- Besmelesiz kesilen hayvanların eti yenmez.
- Besmelesiz tutulan balık yenmez.
- Kitapsız kâfirlerin, mürtedlerin, komünistlerin, sosyalistlerin kestikleri et yenmez.

Bizdeki sucuk, salam ve sosisler bir muammadır. Bazı büyük sucuk firmaları gayrimüslimlerin elindedir.

Bir de çeşitli gazozlar, serinletici boyalı, esanslı sular meselesi var. Acaba bunların içinde alkol var mıdır? Bu gazozlara karıştırılan esanslar alkolde eritiliyorsa, haptı yuttuk demektir.

Mehmet Şevket Eysel
(Bugün - 13.7.1967)

Anadolu'da sosyalist yayınlar artıyor

EVVELKİ sayılarımızda, Anadolu basınının sosyalist mücadeleye nasıl katkıda bulunduğunu belirterek çeşitli şehirlerde çıkan gazetelerin görüşlerini bu sayı-fada yansıtmıştık.

Her geçen gün yurdun başka bir köşesinde yayın hayatına atılan topluucu gazeteler, Türkiye'de sosyalist cephe için etkili bir kuvvet haline gelmiştir. Anadolu basınının halkçı ve vatanperver tutumu, gerçekten, Bâbüli gazetelerine ibret olacak niteliktedir.

Antakya'da yayınlanan AN-TAKYA adlı gazetede Ali Göçmen Türkiye'nin dış politikasına bağımsızlığını kazanması gerektiğini savunarak şöyle demektedir: «Bir milletin dış karşı bağımsızlığı içinde halk bağımsızlığı ile yakından ilgilidir. İçeride insanları köle yapan, şahsi yararlar için halk sömürsüne meydan veren bir düzende, dış bağımsızlık istemek olmaz. Bizde bugün, küçük bir azınlık büyük halk tabakasını sömürüyor. Bunun için küçük azınlık çok mutlu iken halk perişandır.»

Fatsa'da yayınlanan İLERİ KÖY adlı köy gazetesinde Musa Bostancı imzasını taşıyan bir yazıda «Köylü» biz. Yüzyıllardan beri hep ezildik. Unutulduk, hor görüldük. Haklarımız yendi, şimdi de yenmekte... Satışlarımızla aldıklarımız arasındaki fiyat farkından dolayı bir yanda vurguncu zenginler, bir yanda topraktan rızık arayan yoksul köylü sınıfı var. Oysa, boynu kravatlı beyleri biz doyurduk, tüccarları biz zengin ettik. Yolları biz yaptık, apartmanların harcını biz yükürdük. Yüksek okullar, hastaneler de bi-

Eşek olmazsa!

Yollarımızı düzene sokmak için Amerika'dan bir uzman getirilmiş, Amerikalı uzman hayretle yollarımıza baktıktan sonra sormuş:

— Bu yolları nasıl yapabildiniz?

— Egeği önümüze kat-tık, onun içinden de yolları açtık.

— Peki, eşek bulamayıp, ne yapacaktınız?

— O zaman Amerika'dan uzman getiriyoruz!

YÖNCÜ GAZETESİ
(Yalova)

zimu paramızla kurulmuş denile-rek köylüler hak savaşına çağırılmaktadır.

Nazilli'de yayınlanan GERÇEK adlı gazetede, tefecilik konusuna değinilerek şunlar yazılmaktadır: «Son günlerde tefeciler İzmir piyasasında önemli rol oynamaktadır. Piyasada geniş çapta para sıkıntısı çekilmesi ve kredi hacminin daraltılması faiz yüzdesinin 50'ye kadar yükselmesine sebep olmuştur. Buna benzer nice soygun işleri Nazilli ve bağlı ilçeleri ile Söke'ye bağlı köylerde yapılmaktadır. Efendim almasın, diyorlar. Nasıl almasın, beyim? Senin Ziraat Bankası dediğin çiftçinin ihtiyacının yüzde 20'sini karşılar. Gerisi pekt... Gerisi matm... O bankalar tüccara ve fabrikatöre yüzde 10,5 ile para verir, onlar da

gider çiftçiye yüzde 69'dan kazıklar. Soyun bakalım, soyun... Bir gün elbet soyulacak şeyleri kalmadığı için siz de düşünceksiniz kara kara...»

Ödemiş'te yayınlanan CEPHE adlı gazetede «Fikre karşı Yunur» başlığı altında sosyalistlere karşı kaba kuvvet gösterileri ele alınarak «Anayasa düzeni içinde kurulan bir partinin milletvekilinin sokaklarda dövül-mek istenmesine, küfür edilmek istenmesine göz yummak; komşusuna mani olan kaba kuvveti mazur görmek, hukuk nizamının hükümlerini bulundugu toplu-

luklarda imkânsızdır. Sokak kalabalığına, anarşi heveslerine, kendini mahkeme ve polis sananlara artık DUR demenin zamanı gelmiştir.» denilmektedir.

Kastamonu'da çıkan YENİ KASTAMONU adlı gazetede Siyami imzalı yazıda halk için mücadele konusunda şöyle yazılmaktadır: «Sahte halktan yanalılarla sahte olmayanları birbirinden ayırmak gerekmektedir. Bunu nasıl yapacağız? Halktan yana olan kişi her şeyden evvel halkın derdlerini bilmek zorundadır. Sadece bilmek de kâfi gelmez. Bunlar üzerinde düşünüp çareler aramak, bir şeyler yapmak zorundadır. Toprak davası nasıl halledilecektir? Tarımsal reform nasıl sağlanacaktır? İşsizlik nasıl önlenecektir? Sosyal adalet nasıl temin edilecektir? Vergi işi nasıl düzenlenecektir? Kişi başına düşen millî gelir nasıl artırılacaktır? Türkiye nasıl kalkındırılacaktır? İşte bu sorular üzerine dört başı mamur olarak kafa çalıştırıyorsa, bir insan, o halktan yanadır. Çalış-

tırmıyorsa, domuzdan yanadır. Halktan yana olmak demek, haktan yana olmak demektir!»

Yalova'da yayınlanan YÖNCÜ Gazetesi, Amerikalılara tanınan mahalli imtiyazları şöyle eleştir-mektedir: «Karamürsel caddesine asılan gävurca TUSLOG BUS STOP (Oto Durak) levhalarını hepimizin malı bulunan direklerimizden indirin, dedik. Çünkü ayıptır, dedik. Burası Türkiye'dir. Türkiye'de durak isimleri de Türkçe olur. Çünkü Yalova Amerikalıların kışlası değildir, dedik. Fena mı söylüyoruz, yaul? Durak yapılacaksa eğer, Türkçe ad takın duraklara ve de Türkçe yazın bun-ları. Sayın Belediye Başkanı, bu tabelaları hükümetin siyaseti olarak gösterdi. Yani, bu adam demek istiyor ki, hükümet Amerikancıdır, biz de Amerikancıyız, bunda şaşılacak ne var? O halde ne kadar Amerikalılaş-sak? O kadar iyi. Bir belediye başkanı durak isimlerinin hükümetin siyaseti ile ilgisi olmadığını bilmek mecburiyetindedir.»

ÇIPLAKLAR KAMPI

Çıplaklar kampına müsaade edileceğini Turizm Bakanı söyleyince, hazırlıklar başladı. Vallahi iyi. Bir taraftan tiyatro ve İşçi Partisi toplantılarını İmam Hatip Okulu ta-lebelerine bastırtı.

Dinimize aykırıdır diye...

Öbür taraftan çıplaklar kampı açtırmaya müsaade et.

Şimdi biz soralım, bu kamp müslüman dinine aykırı değil midir?

DAĞYELİ GAZETESİ
(Kırkhan)